

STUDIE

**Expozice
Týnec světa**

Capacity
Expo

 **TÝNEC
NAD
SÁZAVOU**

TÝNEC SVĚTU

0.	Úvod & Záměr & Koncept	→ 000–000
1.	VSTUPNÍ MÍSTNOST	→ pokladna → 000–000
2.	DOČASNÁ EXPOZICE	→ 000–000
2.	A Hlavní Místnost	→ 000–000
2.	B Hlavní Místnost	→ 000–000
3.	GOTICKÁ VĚŽ	→ 000–000

Úvod & Záměr & Koncept

Týnec světa je moderní expozice, která představuje město ve vybraných kapitolách, jeho proměnách a milnících.

Koncept „světu“ je jakousi vizitkou, kterou se chce město prezentovat a zvýraznit ze své existence to, co je podstatné, atraktivní a objevné.

Nejde tu přitom především o klíč historický, i když je neopomenutelnou vrstvou muzejní kompozice. Při studii jsme se zabývali instalací v širších interpretačních možnostech a souvislostech, které by si návštěvník mohl z výstavy odnést. A skutečně se při rešerších a následném bádání objevovaly nečekané vrstvy, které Týnec v kontextu světa přibližují nečekaně a nově.

Výstava by proto měla být mnohovrstevnatou instalací, která návštěvníka provádí rafinovaně a zároveň s vnitřní logikou. Vycházeli jsme přitom nejen z nálezů jednotlivých instalací, ale také z potenciálu médií a jejich užití, což bude detailněji popsáno níže.

Cílovou skupinou je pro nás široké spektrum návštěvníků. Byli bychom v každém případě rádi, kdyby celkový dojem a zážitek prohloubil zájem o místo a dále inspiroval, například k výletu na nedaleký Zbořený Kostelec, nebo podnítil zájem o období první republiky aj. Rádi bychom, aby se Týnec představil jako místo, kde se chcete zdržet, které stojí za to objevovat.

Pokud si představíme rodinu projíždějící městem, byla by návštěva muzea jedním z hlavních zážitků, které zůstanou, s chutí nabyté poznatky prohlubovat a do Týnce se vracet. Výstava by měla „rodinnou náladu“ rozvíjet a udržovat v objevitelském duchu. Informace jsou proto členěny pestře a komplementárně. Interaktivní prvky jsou instalované tak, aby zaujaly každého. Vnímáme v nich potenciál pro nejmenší, ale i badatelské typy dospělých, pro odborníky, ale také muzejní nováčky. Místní obyvatelé by měli expozici vnímat jako otisk jejich domova. Týnec světa není jen zprávou o historii nebo kontextu krajiny, ale také o těch, kdo v něm žijí a žili.

1. VSTUPNÍ MÍSTNOST pokladna



Umístění expozice v Hradu Týnec logicky umocňuje historický charakter. Nový vchod u venkovního prostranství (vhodného k všemožným kulturním a společenským akcím) je místem, kde návštěvník zpozorní, aby zavítal do první spodní místnosti nové muzejní instalace.

Vstupní přízemní místnost je jakousi výkladní skříní. Větší grafické plakáty dají nahlédnout do vybraných exponátů a fragmentů výstavy. Je patrné, že hovoříme současným jazykem instalace, designu a grafiky a původní, snad historizující dojem jsme nechali za dveřmi.

Prostor působí vzdušně, čistě a přívětivě. Samotná pokladna není nepřístupná dominantní hradba, ale spíše přívětivý ukázkový obchůdek v prostoru s rozličnými upomínkovými předměty.

V tomto vstupním showroomu chceme maximálně zaujmout a již zde ukázat potenciál expozice. Koncept Týnec světu by už v této vstupní místnosti měl být patrný. Jednotlivé ukázky z výstavy jsou lákadlem – teaserem – do následné expozice v patře včetně návštěvy přilehlé gotické věže s živým netopýrem.

V prostoru je k dispozici interaktivní skládačka kameniny, která v instalaci posuvných elementů vybízí k sestavení „rozbitého talíře“. Takovýchto skládaček zde nalezneme více, s různou úrovní náročnosti a v různých modifikacích. Jako motiv jsou zde přitom použity kameninové exponáty, s nimiž se může návštěvník setkat v horní místnosti – v hlavní části expozice.

Z nástěnných plakátů je zřejmé, že na výstavě uvidíte například Jawu ze zdejší legendární továrny motocyklů, také proměny vodáckého života Posázaví, týneckou kameninu, či nejvýznamnější osobnosti, které město proměnily – hraběte Vrtbu a podnikatele a vynálezce Františka Janečka.

Všechny artefakty zde vybízejí k nahlédnutí a podporují v příjemné atmosféře neformální dojem.

Pro nejmenší by tu byl dále k dispozici komiks, pracovní list, s tématem historických událostí – ten si může návštěvník vyplňovat přímo na místě, nebo si jej vzít s sebou na památku či jako budoucí úkol i zábavu.

Pro zkušené turisty vědeckého typu by měla být připravena brožura vycházející z konceptu expozice, rozvíjející ovšem její témata do větší šířky a hloubky.

V této úvodní části bychom také rádi poděkovali činnosti vlastivědného spolku, který se nemalou měrou zasloužil o to, aby ve stávajícím objektu mohla expozice vůbec existovat. Je to také prostor k dalšímu poděkování a rovněž ke krátkému popisu současné expozice Týnec světu.

Každý návštěvník by si zde měl najít to své, což chceme vyjádřit především širokou škálou upomínkových předmětů. Bohatý merchandise ale nebude připomínat obvyklou nabídku, jež na mnoha českých turistických místech ustrnula v čase, ta zdejší by naopak měla obstát díky svému nápaditému zpracování v naší současnosti a kvalitou zároveň přetrvat. Představujeme si nejen originální pohlednice, ale také samolepky, připínací piny, skládačky, plátěné tašky, ledvinky, vodácká trika, slepou mapu vycházející z expozičního modelu a mnohé další.

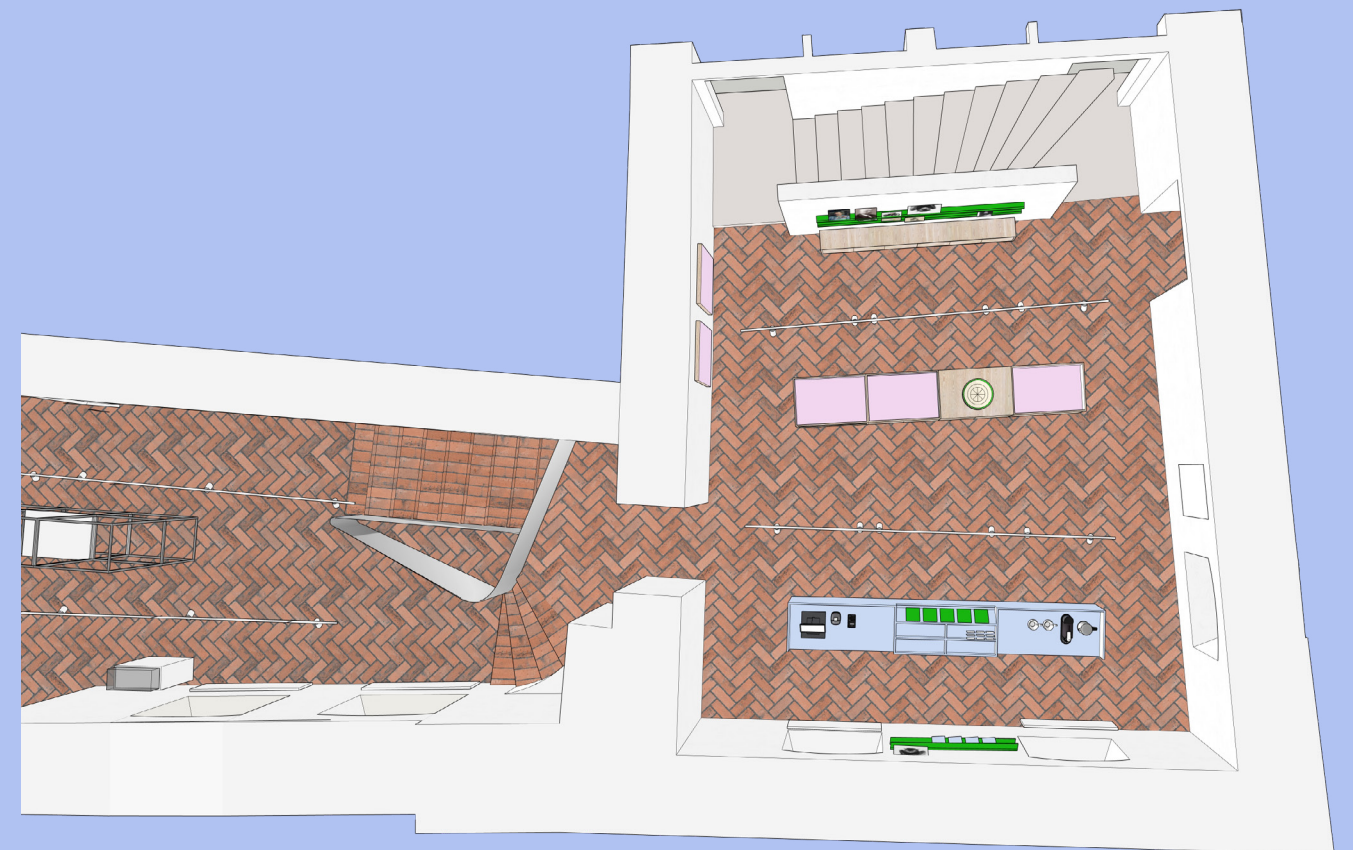
Prostor v přízemí je tedy osobitý showroom, kde by si každý rychle měl najít důvod, proč si zakoupit vstupenku a vydat se po schodech nahoru, tam, kde se nachází samotné jádro expozice.





EXPOZICE TÝNEC SVĚTU

STUDIE



EXPOZICE TÝNEC SVĚTU

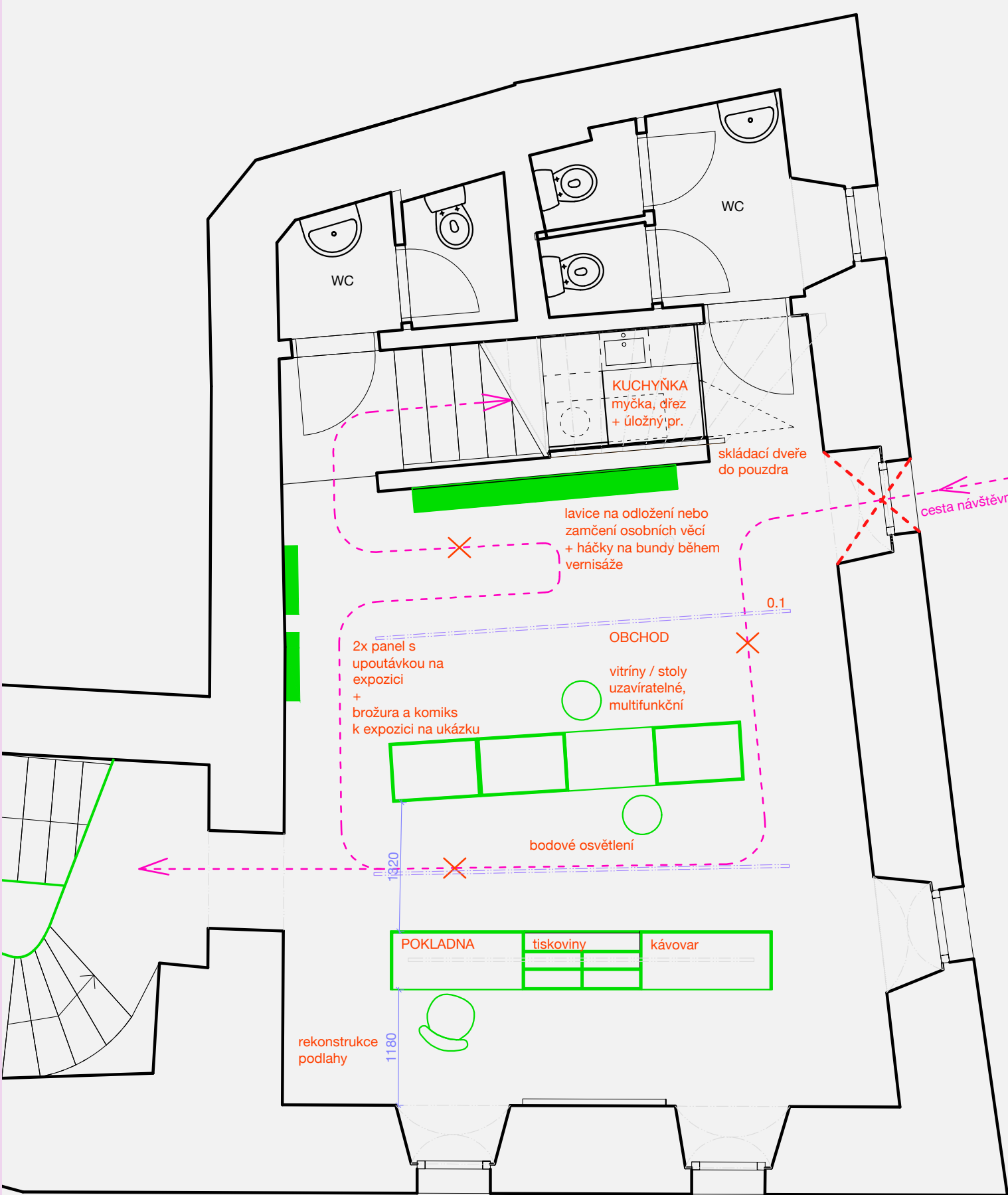
STUDIE



Pokladna & obchod



Pokladna & obchod







**Pokladna & obchod
Reference**

2. DOČASNÁ EXPOZICE

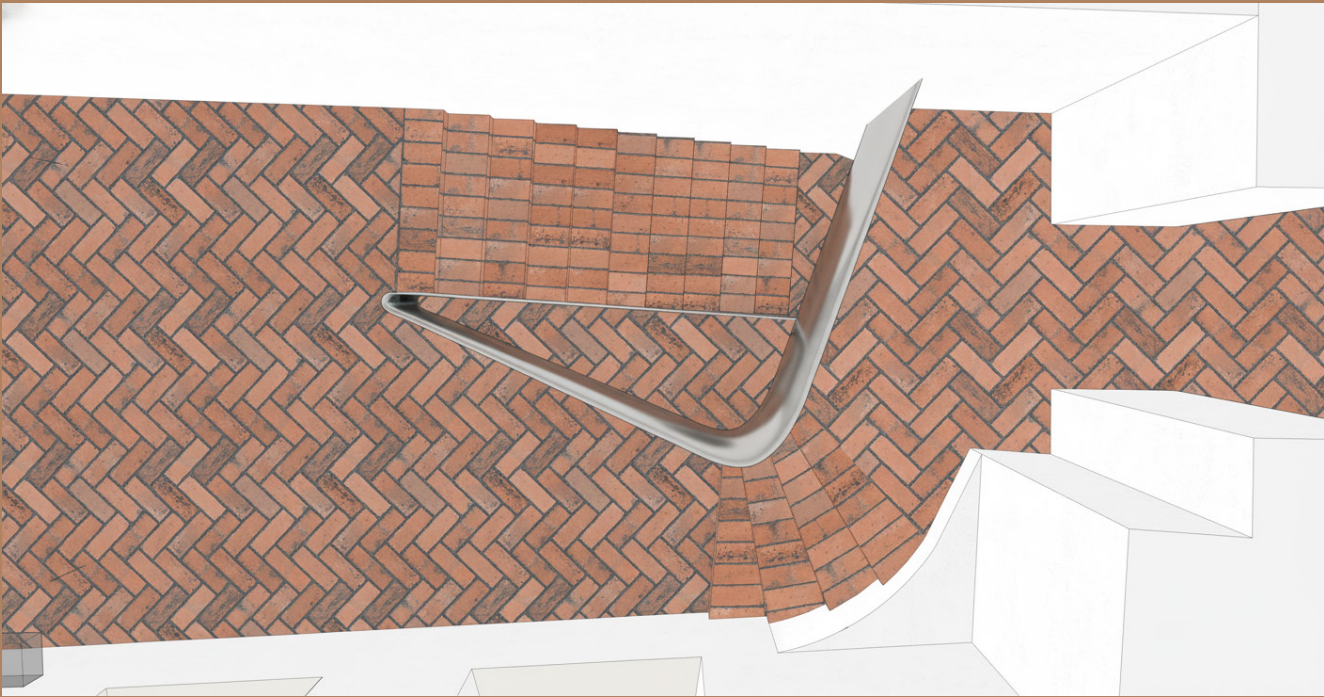
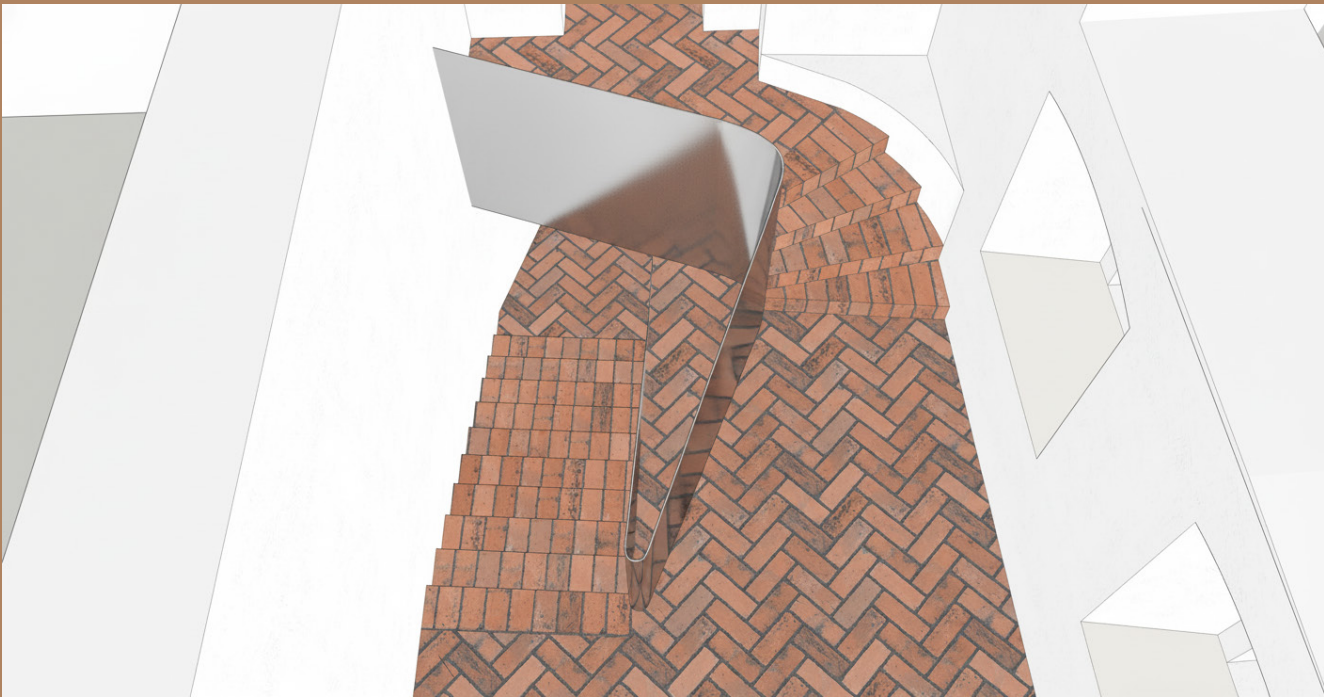
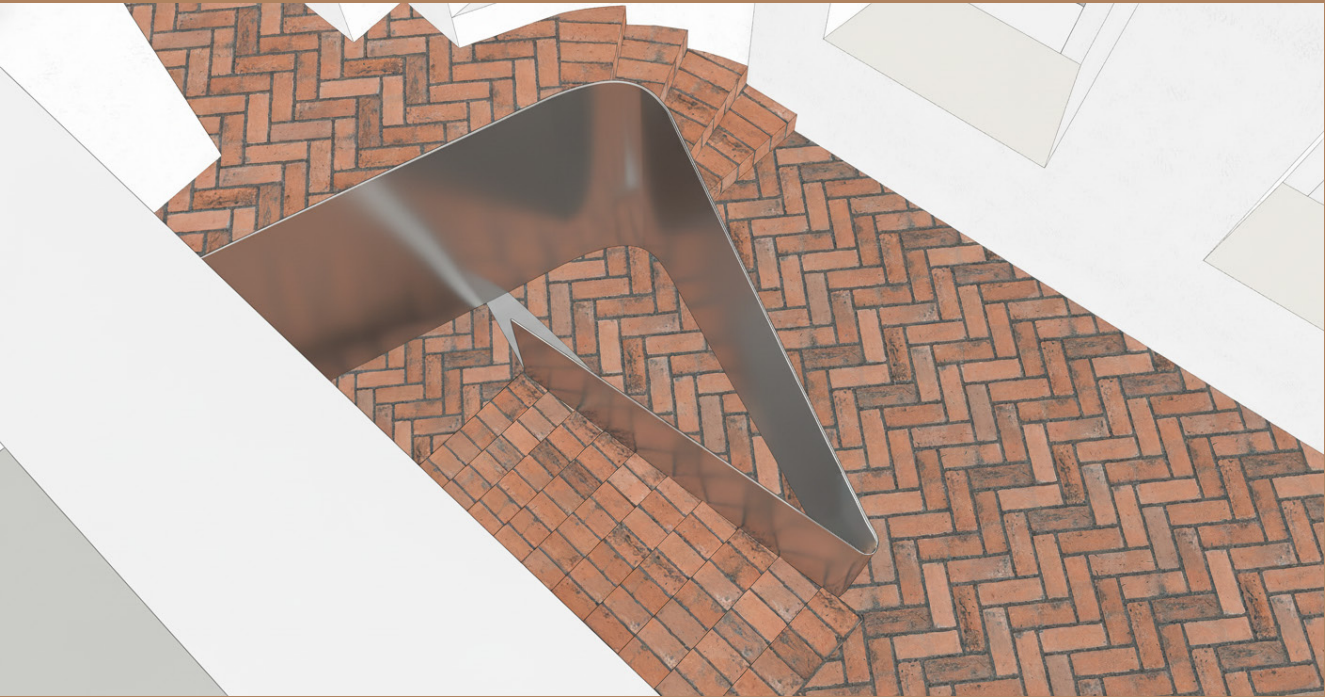
Dočasná expozice je navržena jako flexibilní a vizuálně poutavý celek, který se dokáže přizpůsobit nejrůznějším typům výstav i kulturních akcí. Její základ tvoří univerzální modulární prvky, díky nimž lze prostor snadno měnit, skládat a znovu přetvářet podle aktuální potřeby.

Hlavním prvkem celé koncepce je lehká, ale pevná trojrozměrná kovová konstrukce. Z ní lze vytvářet stoly, sokly či výstavní panely, na které je možné zavěšovat nebo pokládat desky z různých materiálů. Umožňuje tak prezentovat díla z více stran a obsáhnout širokou škálu výtvarných médií. Konstrukce zároveň tvoří moderní prvek, který je v zajímavém kontrastu k historické budově a dodává celému prostoru svěží vizuální dynamiku.

Kompozici doplňuje variabilní mobiliář – sokly, vitríny i mobilní „schůdky“, na které lze umisťovat exponáty, tiskoviny či občerstvení při vernisážích. Součástí řešení je také závěsný výstavní systém, jenž umožňuje rychlou změnu výšky a rozmístění děl, a nově i využití parapetů jako dalších výstavních ploch.

Návrh dočasné expozice obsahuje také nové zábradlí, které materiálově i vizuálně ladí se zbytkem interiéru. Svým čistým, současným výrazem doplňuje moderní charakter expozice a zároveň citlivě navazuje na atmosféru historického prostoru.

Výsledkem je dynamický, přehledný a variabilní výstavní celek, který se dokáže přizpůsobit charakteru akce a nabídnout návštěvníkům atraktivní a promyšlený zážitek.



Dočasná expozice

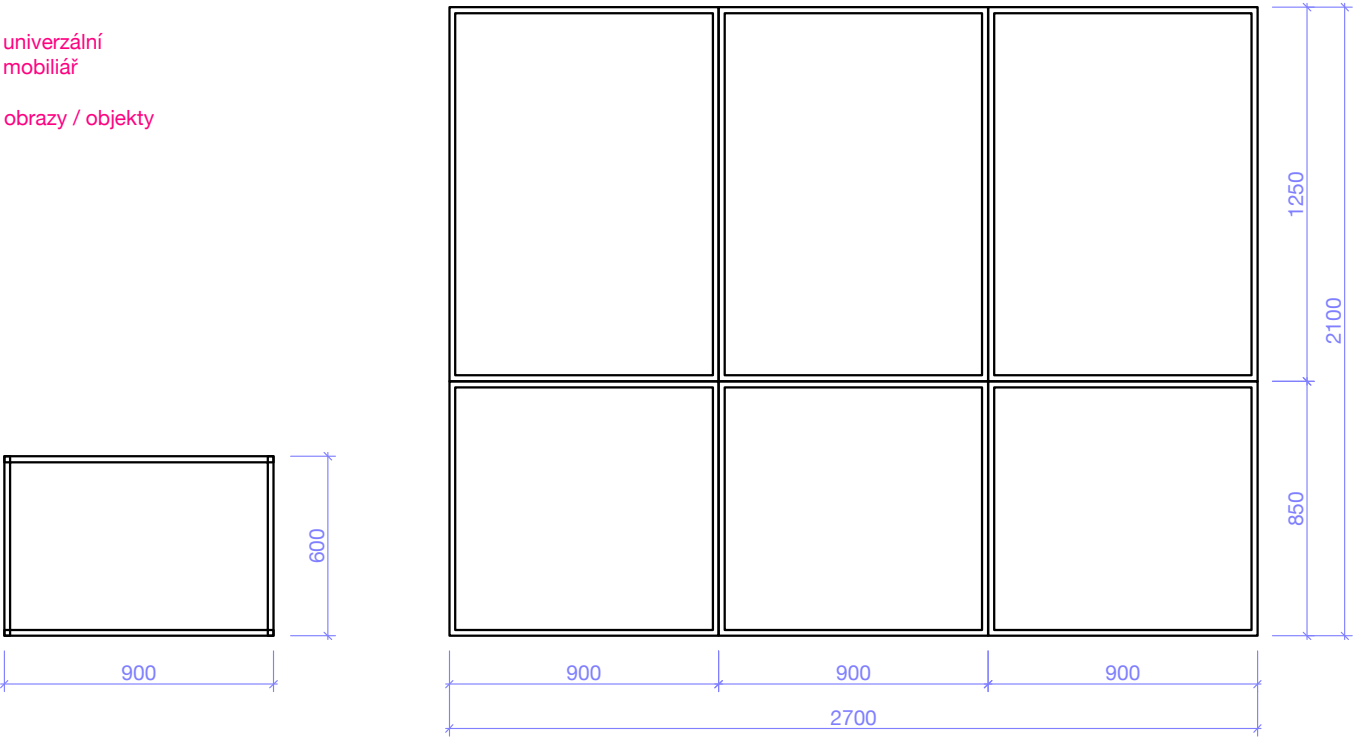


Dočasná expozice



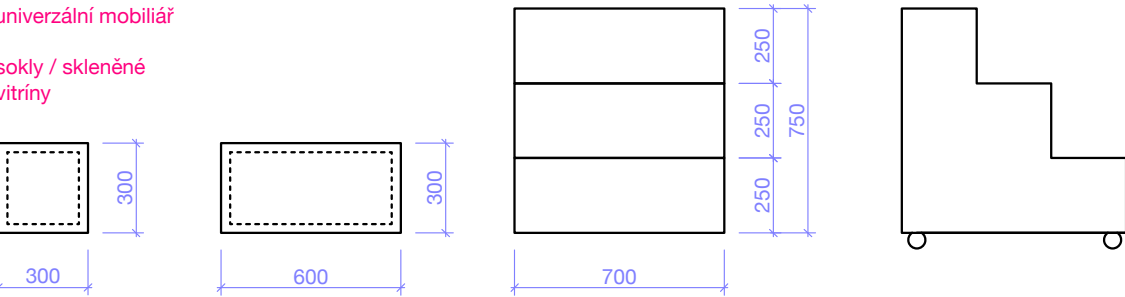
univerzální
mobiliář

obrazy / objekty

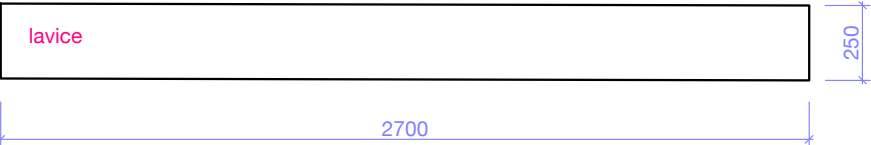


univerzální mobiliář

sokly / skleněné
vitríny



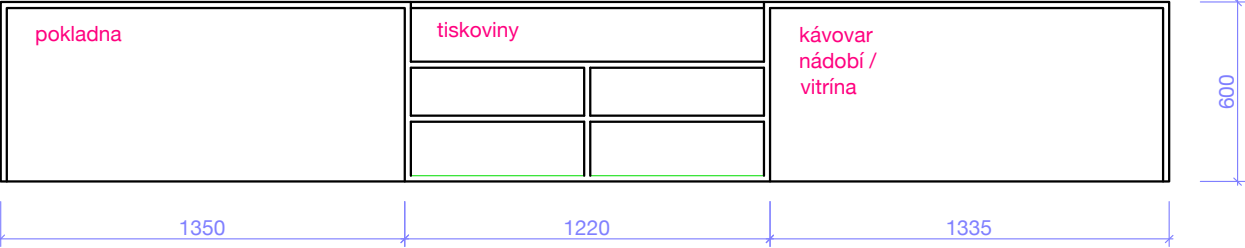
lavice



pokladna

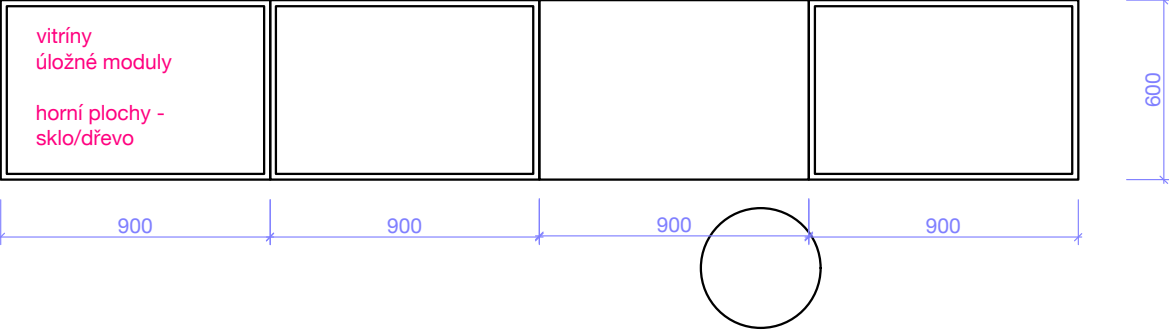
tiskoviny

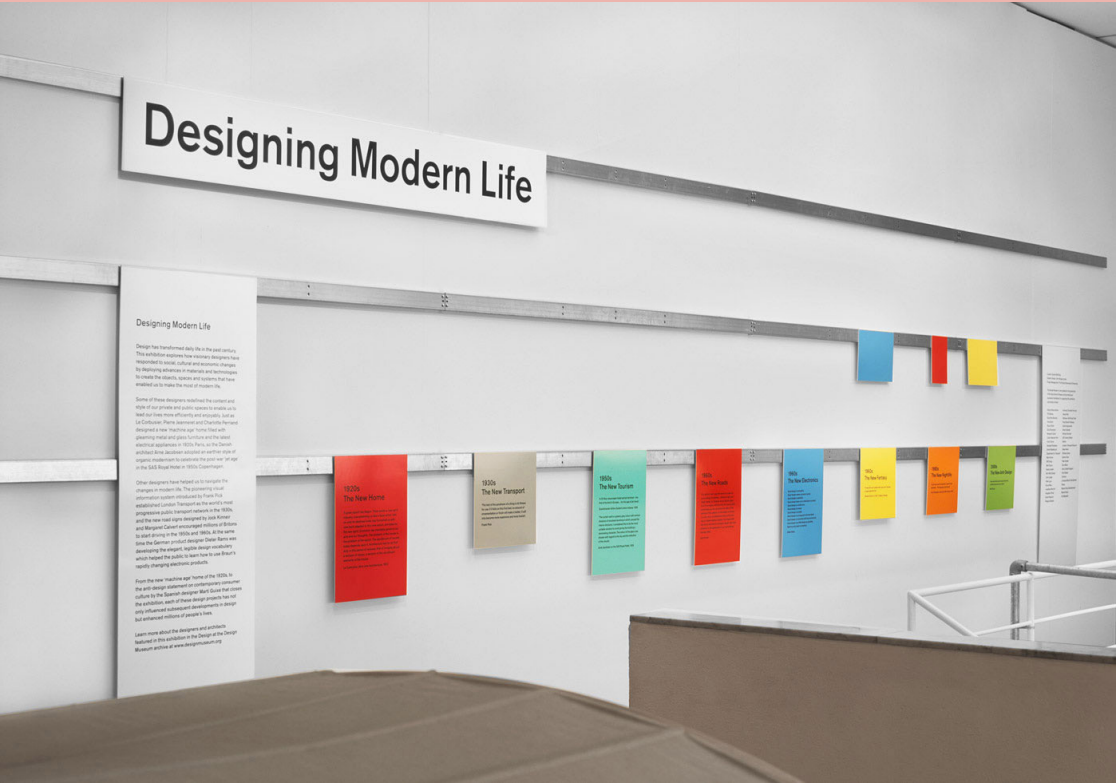
kávovar
nádobí /
vitrína



vitríny
úložné moduly

horní plochy -
sklo/dřevo





Dočasná expozice
Reference



Dočasná expozice
Reference



2. A HLAVNÍ MÍSTNOST

První, co pravděpodobně padne do oka návštěvníkovi v první části hlavní místnosti, bude nejspíše portrét Františka Josefa hraběte Vrtby a jeho matky Marie Anny z Klenového a na Janovicích. Prostory, ve kterých se návštěvník právě nachází, by totiž bez jejich působení zdaleka nemohly existovat v tak zachovalém stavu. Z historického hlediska je nutné si uvědomit, že týnecký hrad procházel četnými proměnami a že právě přistěhování tehdy ovdovělé šlechtičny zásadně proměnilo podobu nejen tohoto hradního komplexu, ale i ducha celého kraje. Při genealogickém pátrání vychází najevo další důležitá souvislost. Hraběnka se pět let po smrti manžela znovu provdala na nedalekém Konopišti. Druhým manželem je jistý Dillon Johan Wilhelm O’Kelly. Odtud plyne vazba s anglosaskými motivy vyskytujícími se na věhlasné týnecké kamenině, která výrobou významně pozdvihla posázavskou obec a zajistila si odbyt do Anglie. Tyto souvislosti, odkazující k olejomalbě, stojí však na úrovni dalších postřehů návštěvníka, který právě vstoupil do úvodní expoziční místnosti.

Jejím centrem je interaktivní model krajiny. **IČ. 21** Týnec nad Sázavou zde máme jako na dlani, jednotlivá místa, kterými se budeme v expozici zabývat, jsou označena svítícím bodem a popiskem. Je tedy možné po zmáčknutí patřičného tlačítka rozsvítit objekt Metazu, Janečkovu vilu, Zbořený Kostelec, soustavu bunkrů, nebo původní továrnu na kameninu. Modelem projíždí také vlak, který svým směrem vybízí k nahlédnutí do další místnosti expozice.

Snad nejdůležitější je orientační bod na zemi, označený popiskem „You Are Here“ a shodující se s označením na modelu. Je to právě to místo, kde se nacházíte, kde stojíte a odkud lze jasně číst základní, neopominutelné informace o samotném hradu Týnec a jeho vývoji. Interaktivní popisec je velkoformátová podsvícená tabule umístěná na výšku v levém rohu expozice. **IČ. 61** Zde by se v několika slidech promítala podoba proměn hradního komplexu. Z dohledaných materiálů jsou k dispozici nejen vykopávky, svědčící o měnících se

půdorysech objektu, ale také perokresby a jiné obrazové materiály zobrazující týneckou dominantu v proměnách věků. Historický kout ale návštěvník rozhodně nemá vnímat jako dominantní. V návaznosti na model navazuje trasa ukázkou morfologie krajiny a jejích specifík.

Interaktivní velkoformátový atlas na stěně **IČ. 11** vychází ze sběru všemožných map, uspořádaných do jednoho měřítka. Prostřednictvím map lze pozorovat výskyt nerostů a také například srážkovost, výskyt zvěře, pamětihodnosti. Mapy na fóliích se přitom dají různě překrývat, takže divák nahlíží do různých a často nečekaných vrstev místa.

V tomto duchu navazuje pohovka **IČ. 81**, která je formovaná podle zdejšího typického meandru řeky Sázavy. Zde může návštěvník na chvíli spočinout, aby v expozici našel další z objevů. Z pohovky lze totiž pohodlně nahlížet do všech částí instalace v první místnosti.

Téměř na dosah je jakýsi hodinový strojek, nebo snad pradávný kolotoč. Je to model otáčivého patra vily Františka Janečka. Při bližším ohledání je vidět, že jím lze otáčet. Spojovací kabely, podobné telefonním „banánkům“, vybízejí k propojení, což způsobuje otočení horního segmentu modelu vily. Otáčivý patent vychází z původní architektonické studie. Příložená legenda praví, že konstruktér a podnikatel František Janeček měl nemocnou dceru, které lékaři předepsali pobyt na slunci. Nechal proto celé horní patro vily, přezdívané místními obyvateli Kolotoč, vybudovat tak, aby se mohlo mechanicky otáčet za sluncem. Dovídáme se také, že vilu projektovali významní architekti židovského původu, bratři Kohnové, jejichž domy známe i z pražské Letné (obytný komplex „Molochov“), nebo z jižní Ameriky, kam emigrovali před nacismem. Je zajímavostí, že Otto Kohn byl genetickým otcem režiséra Miloše Formana. Pro návštěvníka by mělo být orientačním bonusem také to, že z bezprostředního okna u modelu vily je na skutečnou původně otáčivou střechu domu vidět.

Je patrné, že cesty návštěvníků v první části expozice nejsou určeny jedním, nebo druhým směrem. Chtěli bychom naopak, aby zde pozornost přecházela od jedné instalace k druhé organicky a vzhledem k dalším poznatkům, vyplývajícím z výstavního plánu, komplementárně. Uspořádání je zde stále v duchu pobídky a podněcování zvědavosti. Neměl by tu převládat jeden narační plán, naopak, elementy výstavy by se měly postupně naplňovat v jeden ucelený dojem. Výstavu lze tedy vnímat jako „roadshow“, nebo „roadmovie“, chcete-li.

K modelu Týnce a okolí (Dolního Posázaví) se v tomto smyslu sluší dodat i zmínku o českém fenoménu, populárním trampingu, který je neodmyslitelně spjatý s řekou Sázavou a pojmem Posázavský pacifik, jenž evokuje romantiku, dobrodružství i poetiku westernu, jak naznačuje příkladný popisec:

Posázavský pacifik

“ŽELEZNIČNÍ SÍŤ V ČESKÉ REPUBLICE JE JEDNOU Z NEJHUSTŠÍCH V EVROPĚ. JEJÍ BUDOVÁNÍ V DRUHÉ POLOVINĚ DEVATENÁCTÉHO STOLETÍ ROZVÍJELO PRŮMYSL. VLAK VÝZNAMNĚ PROMĚŇOVAL KRAJINU. KUDY VEDLY KOLEJE, TUDY SE MOHLO DOVÁŽET ZBOŽÍ, MATERIÁLY A JINÉ. TRAŤ PROPOJUJÍCÍ MĚSTA A VESNICE OTEVŘELA ZEMI PRO NOVÉ SPOLEČENSKÉ AKTIVITY. V ČESKU OBLÍBENÝ TRAMPING SPOJENÝ S POETIKOU DIVOKÉHO ZÁPADU PŘINESL POSÁZAVSKÉ TRATI PŘEZDÍVKU PACIFIK PODLE TRATI SPOJUJÍCÍ VÝCHODNÍ POBŘEŽÍ SEVERNÍ AMERIKY SE ZÁPADNÍM POBŘEŽÍM TICHÉHO OCEÁNU. NA TRATI SE VYSTŘÍDALO NĚKOLIK TYPŮ LOKOMOTIV A DODNES JE PŘI ZVLÁŠTNÍCH PŘÍLEŽITOSTECH MOŽNÉ VIDĚT HISTORICKOU PARNÍ LOKOMOTIVU, KTERÁ POPRVÉ NA TRATI VEDOUcí Z PRAHY DO ČERČAN VYJELA 18. ČERVENCE 1886. STAVBA TRATI V OKOLÍ TÝNCE NAD SÁZAVOU TRVALA DÉLE, NEBOŤ BYLA PRO SPOJENÍ S NEDALEKÝMI KAMENOLOMY VEDENA VYSOKO NAD ŘEKOU.”

Úvodní místnost expozice se také obrací k nejstaršímu dějinnému rozměru Týnce nad Sázavou. Zde by byly vystaveny vzorky středověkých nálezů IČ. 41. Úlomky z nádob, ozdobné předměty a jiné artefakty by ovšem prostor nezahlcovaly. Naopak, byly by opět pobídkou, k navazující expozici, jež se nachází v gotické věži, která je součástí hradebního komplexu – a kde se nejstarší historii města můžeme věnovat ještě důkladněji. Dobový ráz věže jistě podtrhuje charakter nejstarších exponátů.

Mělo by být také patrné, že ve věži se návštěvník může setkat i s netopýrem velkým (Myotis myotis), Č. 13 který zde většinu roku žije a představuje spolu s výhledem na město vyvrcholení expozice.

Poslední interaktivní prvek místnosti je pec na týneckou kameninu, která je jedním z důležitých vizuálních leitmotivů expozice. Hra s postupem výroby, umístěná v rohu místnosti, nás zábavnou formou informuje o technologii zpracování a vzniku předmětů. Pokud se vám podaří správně nastavit teplotu pece na 1200 stupňů Celsia, jste zváni k vybraným exponátům do vedlejší – hlavní – místnosti expozice.

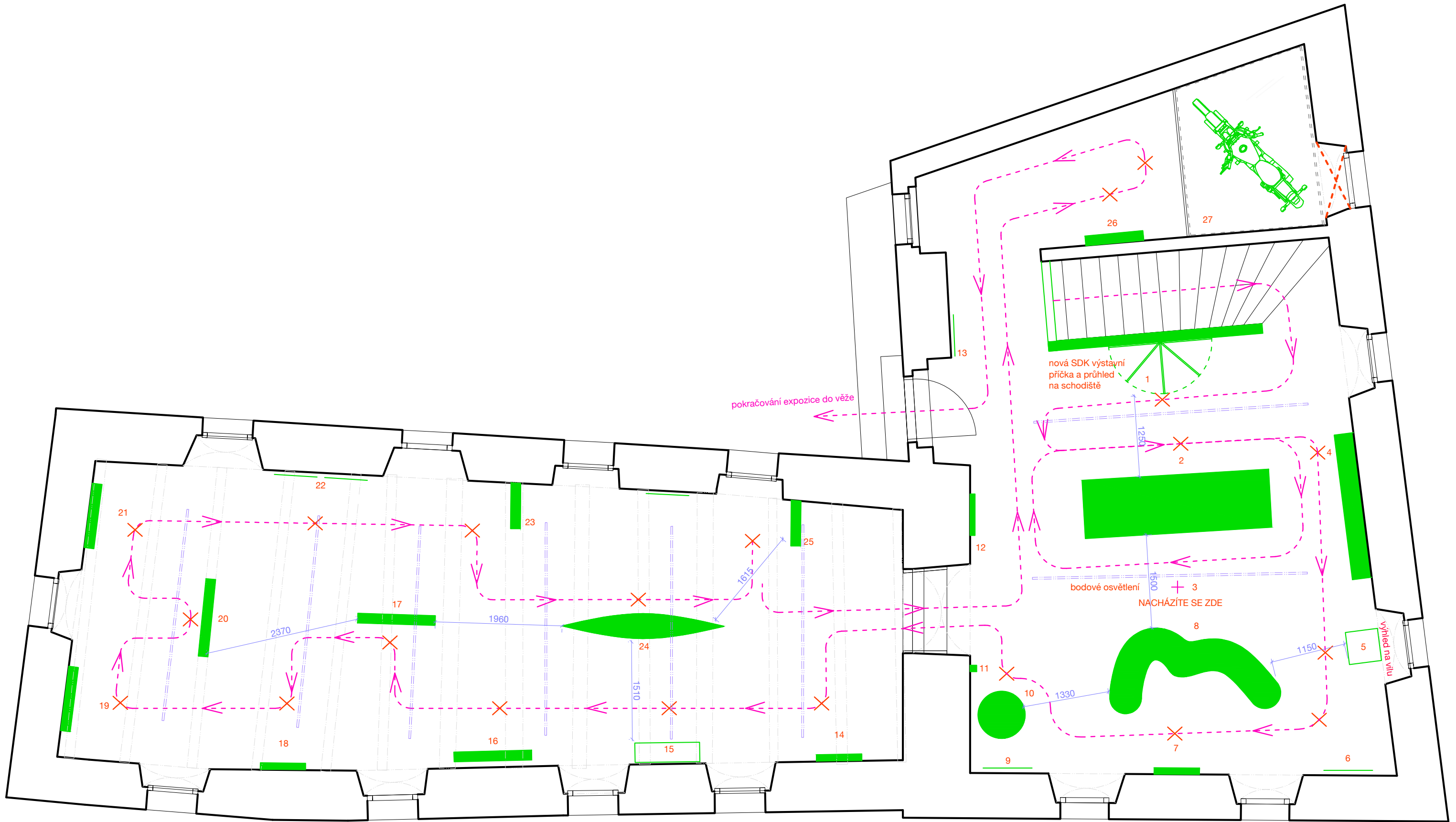
Místnost, kterou opustíte, by měla být poučnou a zároveň přitažlivou prohlídkou toho, co Týnec světu přinesl. Měla by návštěvníkovi dodat pevné orientační body, vycházející z historie místa, ve kterém se nachází, jasnou orientaci v krajině a jejím potenciálu, určitou hravost interaktivních exponátů a chuť do objevování dalších výstavnických prvků. Zároveň je místnost pobídkou k tematickému pokračování. A to například v tématu fenomenální JAWY, potenciálu turistiky nebo zmíněné věži s živým netopýrem a výhledem.

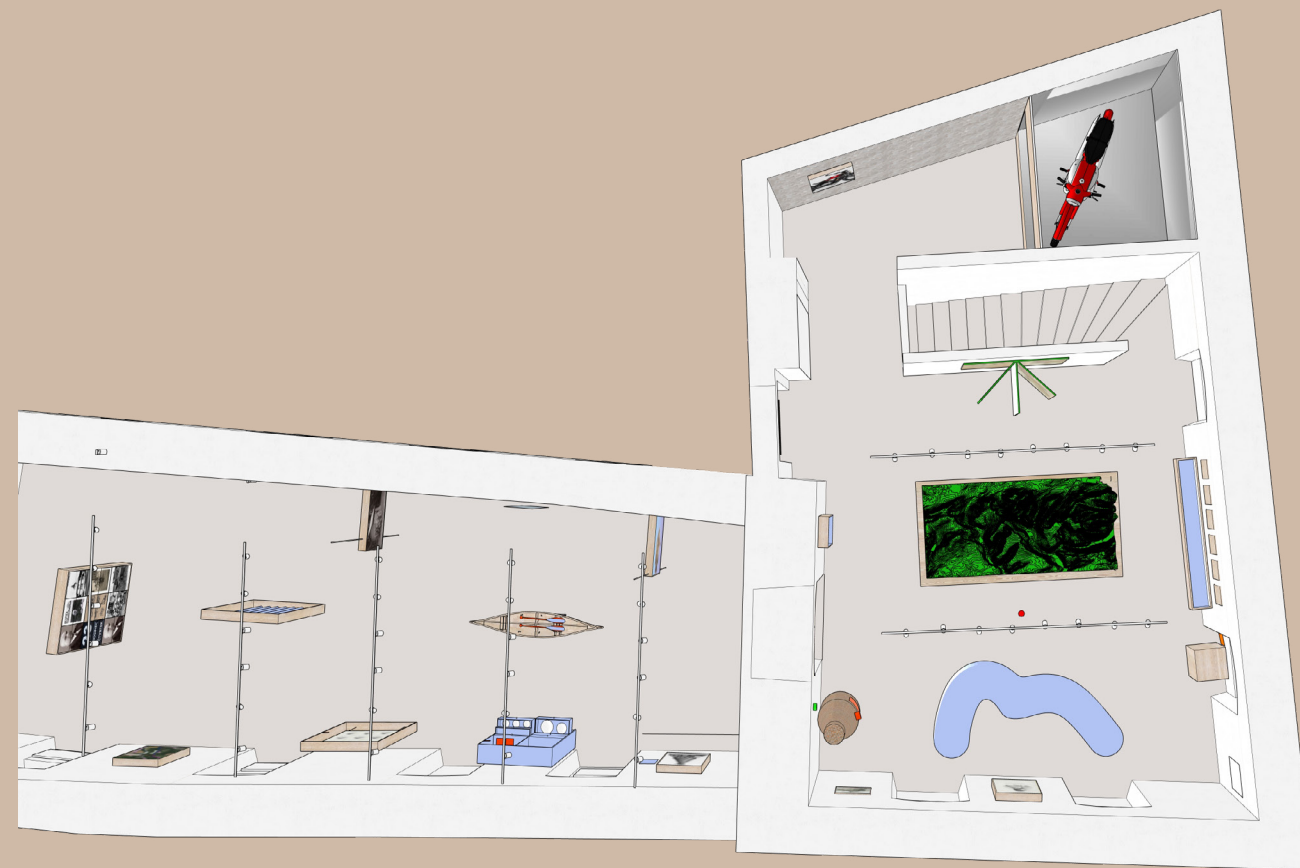
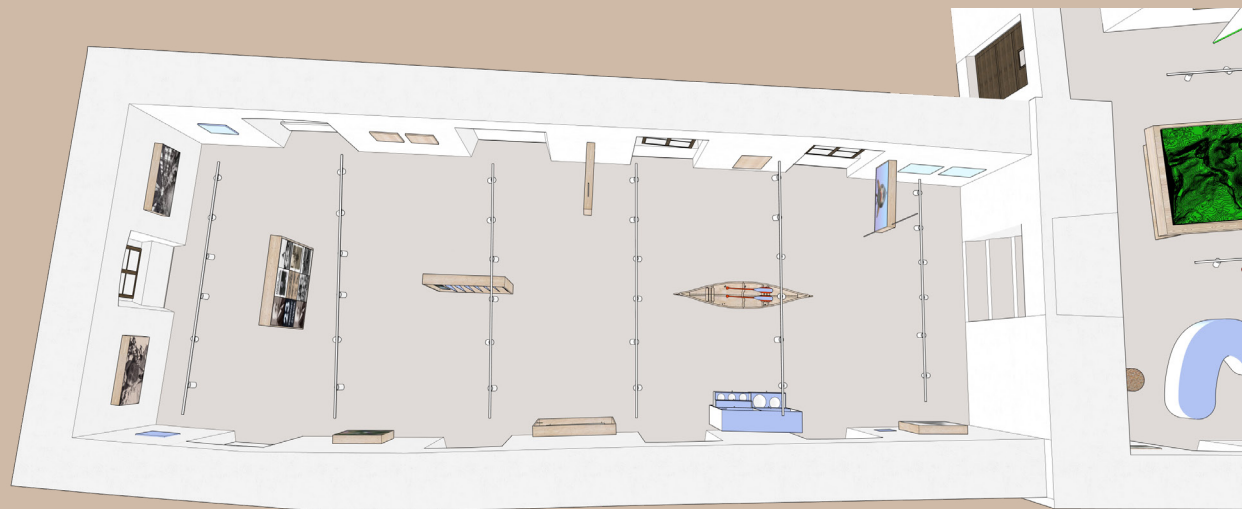




NACHÁZÍTE
SE
ZDE
●

Popiska k modelu
poloha







Expozice Město Týnec nad Sázavou Reference

2. B HLAVNÍ MÍSTNOST

V exponátech týnecké kameniny můžete obdivovat jistě její křehkost i zručnost těch, kdo ji vytvářeli. Napadlo vás ale někdy, odkud vycházejí motivy, které se na těchto výrobcích nacházejí? Dotyková obrazovka [Č. 14] vám poví nejen o historických souvislostech výroby, ale provede vás také výkladem motivů, které jsou na týnecké kamenině vyobrazeny. Rozhodně to nejsou jen obrázky z českého venkova. Tematická rozmanitost je překvapivá a ve svých výjevech i velmi poučná. Skrze vyobrazení můžeme poznávat například hmyz, nebo konkrétní květiny, můžeme také cestovat po vrtbovských panstvích, nebo se přenést do divadelního světa, jehož scénu v interaktivním panelu detailně popíšeme. Návštěvník by se neměl omezovat jen na rukodělnou stránku výroby umístěné v týnecké manufaktuře, ale také na výjevy, které jsou zobrazeny.

V digitální databázi jsme takto schopni pracovat s poměrně velkým množstvím informací včetně detailů. Vystavené exponáty [Č. 15] jsou potom výběrovou ukázkou, díky níž návštěvník uvidí, jak týnecká kamenina vypadá doopravdy.

Od Vrtby k Ferdinandovi d’Este. Historie přináší často příběhy, které jsou téměř neuvěřitelné. To je také případ posledního pána z Vrtby – bezdětného Františka Ferdinanda. Ten jako pokladník rakousko-uherského mocnářství oplýval značným jméním, a to nejen v Dolním Posázaví (patřilo mu např. i Konopiště), ale také v Praze – připomeňme například terasovou barokní Vrtbovskou zahradu u Pražského hradu nesoucí jeho jméno, nebo Vrtbovský palác na Malé Straně. Když jednoho večera kráčel právě zde, na Malostranském náměstí, již ve starším věku, přepadla ho slabost, zapotácel se a padl na zem. Okamžitě se k němu rozběhl mladý muž. Pomohl mu vstát, zastavil fiakr a zavezl starého pána domů, uložil ho na lůžko, přivolal lékaře a do rána o hraběte pečoval. Tím mladým mužem byl Jan Nepomuk Karel Lobkowicz (1799-1878). Jakožto druhorozený syn zdědil po otci jen malé panství v jižních Čechách a od svého staršího bratra, hlavy rodu, dostával malou apanáž. V Praze tehdy působil jako důstojník.

Historie neříká, co po večerním setkání mladého šlechtice se starým hrabětem následovalo, ani zda se vzájemné vztahy nějak rozvíjely. Zaznamenána je však událost z roku 1830, kdy se jednatřicetiletý důstojník vrátil ze služby do svého důstojnického bytu a na stole našel obsílku s razítkem místního notářství. Nepochyboval, že může obsahovat jediné upomínku na zaplacení nějakého dluhu. Obálku ani neotevřel, popuzeně ji zmačkal a mrštil s ní do uhláku. Chvilí na to se objevil důstojnický sluha, burš. Obálku několikrát

v ruce převrátil a přemýšlel, zda s ní má v kamnech podpálit. Zvědavost mu ale nedala. Otevřel ji – a překvapeně vykřikl. Z notářství oznamovali, že hrabě František Josef z Vrtby zemřel a že Janu Karlu Lobkowiczovi zanechal odkaz. Nechtě se laskavě dostaví, aby mohl být seznámen se zněním poslední vůle zemřelého hraběte. Na notářství se Jan Karel dozvěděl, že mu František Josef z Vrtby odkázal většinu svého majetku. Byly to zámky Konopiště, Žinkovy, Křimice a Nekmír a dva domy v Praze. Nebýt události na Malostranském náměstí, nenesla by ani týnecká kamenina pozdější označení „FLW“ (Furst Lobkowicz – Wrby in Teinitz)

Popsaná příhoda zpracovaná do storyboardu by návštěvníky expozice vhodně přenesla o kus historie dále (mladší návštěvníci by si ji mohli odnést s sebou také ve formě kapesního komiksu), neboť posledním šlechtickým vlastníkem nebyl nikdo menší než poslední předválečný panovník a dědic trůnu Rakouska-Uherska, Ferdinand d’Este. Ten, jak známo, prožil mnoho šťastných let na zámku Konopiště se šlechtickou českého původu Žofií Chotkovou. Jako vášnivý nimrod zakoupil i původní objekt manufaktury a vybudoval zde lovecký hotel. Paroží v jeho průčelí však není znakem myslivosti, ale erbovním symbolem pánů z Vrtby.

Přítomnost Františka Ferdinanda d’Este je pro nás příležitostí, jak návštěvníkovi muzea načrtnout širší diskurs moderní historie. První světovou válkou totiž končí Rakousko-Uhersko a začíná Československá republika. Dobová fotografie Ferdinanda d’Este přímo z Týnce nad Sázavou demonstruje jeho lokální působení a také světový význam. Otáčivý panel [Č. 17] je jakousi historickou orientační cedulí, která nám dává příležitost číst dějiny prostorově. V jednotlivých řezech podélně segmentované fotografie se dočítáme například o lovecké vášni, životě na Konopišti, nebo morganistickém sňatku, který vylučoval následnictví trůnu Ferdinandových potomků. V posledním segmentu lze dokumentovat cestu do Sarajeva, 28. 6. 1914 s osudovým atentátem na následníka trůnu i jeho ženu Žofii. Začátek první světové války má tak přímou souvislost s Týncem nad Sázavou, který jako panství končí jednu ze svých významových kapitol.

Aby výstava nebyla příliš zatěžkána historickými fakty, následuje pro návštěvníky instalace jako „výhled z okna“ směřující k Zbořenému Kostelci. V tomto panelu je možnost ukázat tipy na výlety a atraktivní místa okolí, navazující na místopis. Zvláště pánské publikum by mohlo zaujmout upozornění na soustavu bunkrů a význam Týnce během druhé světové války. Válečná historie se opírá o nálezy zbraní a munice. Dotykový displej ukazuje nejen vzdálenost, ale také náročnost terénu a turistický navigační systém, který je možné přes QR kód nasdílet do telefonu.

Panel Č. 19 v zadní části místnosti ostatně jako celý tento prostor patří jedné z nejvýznamnějších postav Týnce nad

Sázavou. Je to osobnost Ing. Františka Janečka. Ještě než se dostaneme k jeho nejznámější působnosti spojené s výrobou motocyklů JAWA, ukážeme ho jako mladého konstruktéra a vynálezce. Patenty, se kterými je spojen, totiž představují to, co Týnec světu dal. Podzemní vedení elektrického proudu, výbojová lampa, nebo otáčivý informační systém, který je známý z letištních hal či nádraží. Nejen to jsou Janečkovy patenty, které budou prezentovány i v interaktivním panelu **Č. 20**. Je třeba zmínit, že František Janeček zásadně proměnil charakter Týnce nad Sázavou výstavbou továrny/slévárny Metaz a přenesením výroby motocyklů JAWA do objektu bývalé přádelny. Proměněné dispozice města navazovaly na železnici, bez které by import a export z místa nebyl možný. Prvorepubliková výroba v době konjunktury byla příležitostí k vytvoření stovek pracovních míst a pro Týnec měla regionální význam. Osobnost Františka Janečka má mnoho vrstev. Janeček jako konstruktér, podnikatel, zakladatel podniků Metaz a JAWA. Představení patentů by mělo působit objektivně. Jednotlivé Janečkovy projekty bychom instalovali na otočné panely vycházející z jeho informačního systému „přepadávacích karet“. Z jedné strany by přitom byl ukázán artefakt, z druhé jeho rozbor a popis funkce. Text by bylo vhodné doplnit legendou a širšími souvislostmi. Je přitom z čeho vybírat. František Janeček je vlastníkem celkem šedesáti patentů. Například protitankovou zbraň „littlejohn“ (malý Jan, tedy Janeček) propašoval jeho syn Karel do Velké Británie. Karel pracoval pro slavnou britskou tajnou službu MI5 a protitanková zbraň byla použita mimo jiné při vylodění v Normandii 6. června 1944. František Janeček bude důkladně představen v celé poslední části místnosti jako osobnost mimořádného talentu, schopností a vize, která měla proměnit Týnec v podobně velkém stylu jako například Baťa proměnil Zlín. Značka JAWA bude pochopitelně představena také, s odkazem na pokračující expozici **Č. 26 / 27**, kde se motocyklům budeme věnovat důkladněji.

Pravý roh hlavní místnosti zobrazuje Metaz. **[Č. 21]** Podnik vybudovaný na zelené louce, využívající ve své době nejmodernější slévárenské technologie. Janeček ho nechal se svou vilou, Kolotočem, kterou si návštěvník mohl prohlédnout v úvodní místnosti, propojit pěší lávkou přes řeku Sázavu. Podnikatel měl tak přímý kontakt se slévárnou hliníku, litiny a dalších kovů, které tvořily základ nejen k výrobě potřebných dílů pro JAWU, ale také pro strojírenský průmysl. Podnik funguje v omezeném provozu dodnes. Rozkládá se na rozsáhlé ploše pravého břehu Sázavy a je z velké části opuštěn. Působí proto jako memento, jako stroj, od kterého právě někdo odešel. To vnímáme jako potenciál pro zachycení genia loci – pro umělecký pohled v černobílém fotografickém ztvárnění. Tyto fotografické obrazy s industriální poetikou by byly promítány ve velkoformátových pohledech jako dokument a svědectví o mizejícím časoprostoru. Autorem snímků by byl vybraný

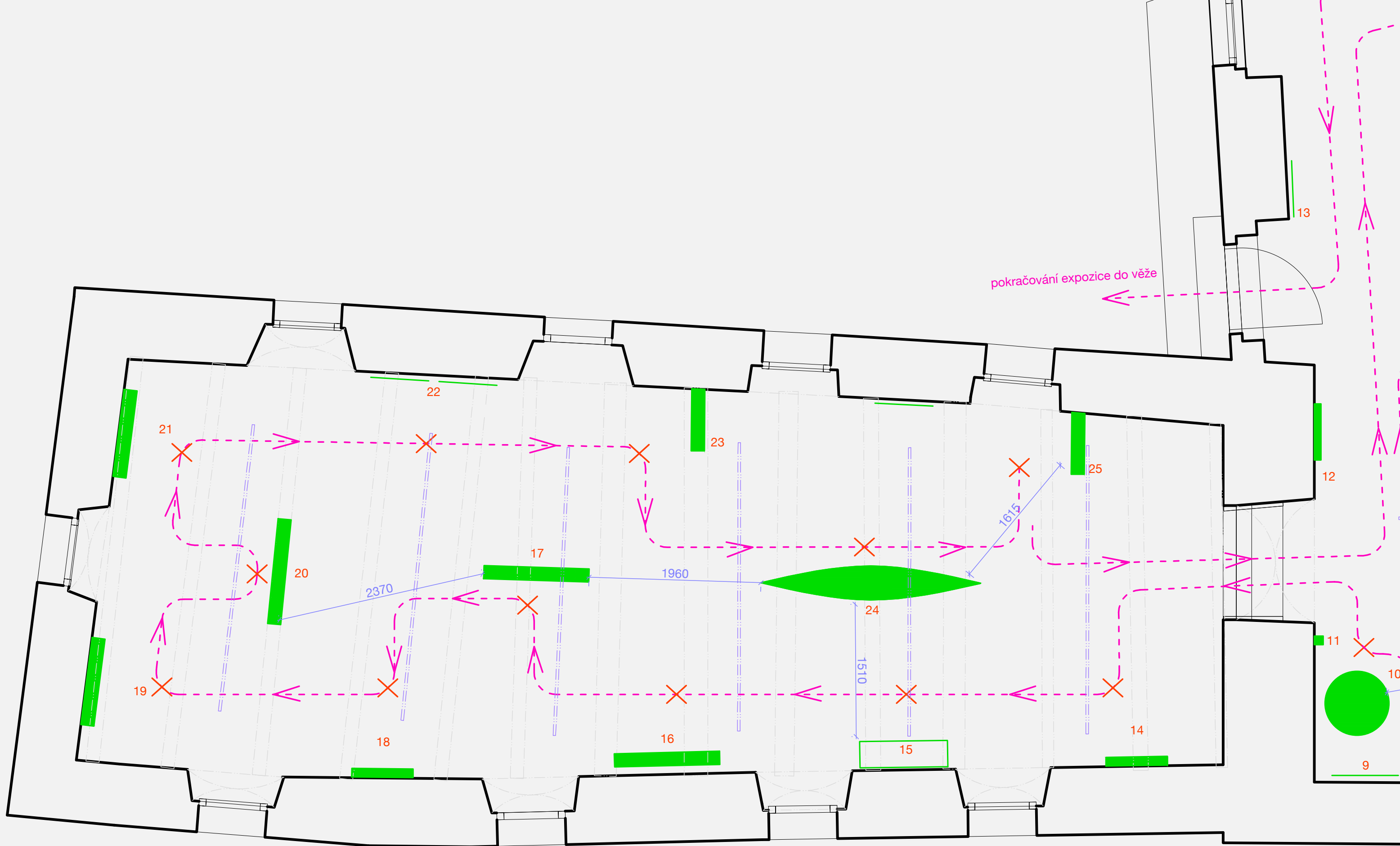
renomovaný český fotograf. Příznivec uměleckých žánrů by pak mohl obzvlášť ocenit tuto „výstavu ve výstavě“, která v každém případě přináší do prostoru nové – fotografické – médium. Je to i vhodný výchozí materiál pro kalendář, pohlednice či jiný moderní merchandise. Není vyloučené, že při procesu zpracovávání dokumentace Metazu dojdeme k přesvědčení, že by se některý z industriálních artefaktů měl objevit v muzeu i fyzicky, jako „předmět doličný“.

Panel **Č. 22** by patřil týnecké přádelně. V popisku by se objevily informace o významu přádelny v Evropě a také o tom, že se zde zpracovávala bavlna výhradně z U.S.A. Dochované materiály by ukazovaly proměnu objektu v továrnu JAWA také s ohledem na provoz a potenciál pracovních příležitostí pro místní obyvatele.

Začátek 20. století přináší rovněž nové médium. Tím je film. Rádi bychom prostřednictvím dobových záběrů ukázali život, který přinášela řeka Sázava v proměnách časů – je to možné díky nalezeným filmovým záznamům. Z původního historického brodu se stala oblíbená destinace letních bytů či jiných, nejen rekreačních aktivit. Na krátkém snímku z roku 1912 „Český Yachtklub na Sázavě“ můžeme sledovat v unikátních dobových záběrech sázavské peřeje s dominantou hradu, ale také voraře, či odpočinkové kempování na břehu. Z dalších dochovaných materiálů Národního filmového archivu se můžeme v čase posunout dále do éry prvorepublikových letních bytů a jinde zase v amatérských snímcích sledovat zimní rybolov. Tato obrazová koláž nás svou tektonikou němého filmu přesouvá k vodnímu živlu, jenž hodláme názorně popsat v dalším expozičním panelu **Č. 24**, kterým je skelet kajaku.

Vodáctví je v Čechách oblíbenou činností. Ostatně o tom svědčí i sklady kanoí za týneckým mostem. Nejen pro návštěvníky -vodáky by tato část expozice měla představovat osvěžení. Podle publikace „Vodní skaut, který k nám spadl z Marsu“ totiž fenomenální sportovní buditel Josef Rosler Ořovský absolvoval vodáckou výpravu právě v místech tehdy nikterak regulované Sázavy. Z deníku vyplývají průkopnické poznámky nejen o technice pádlování, ale také o zážitcích, které s sebou vodáctví přináší. Méně zasvěcený návštěvník by se měl seznámit se základními pojmy jako je „háček“, „zadák“, „bort“, „kontra“ aj. Dále bychom zahrnuli informace o Sázavě jako takové, (délka, průtok, čistota) i o aktivitách, kterými se lze zapojit k jejímu dobrému stavu.

Poslední roh na trase by se věnoval atraktivně zpracovanému životu v řece. Na led displeji by návštěvník sledoval mnohé druhy ryb, které by se promítaly v podvodních záběrech a které by měl poznat a určit. Kapr, štika, sumec, candát a další obyvatelé řeky by mohli být atrakcí nejen pro mladší pány/kluky. Tato závěrečná „rekreační“ část expozice by měla tvořit dostatečnou protiváhu náročnějším historickým a dobovým stématům.

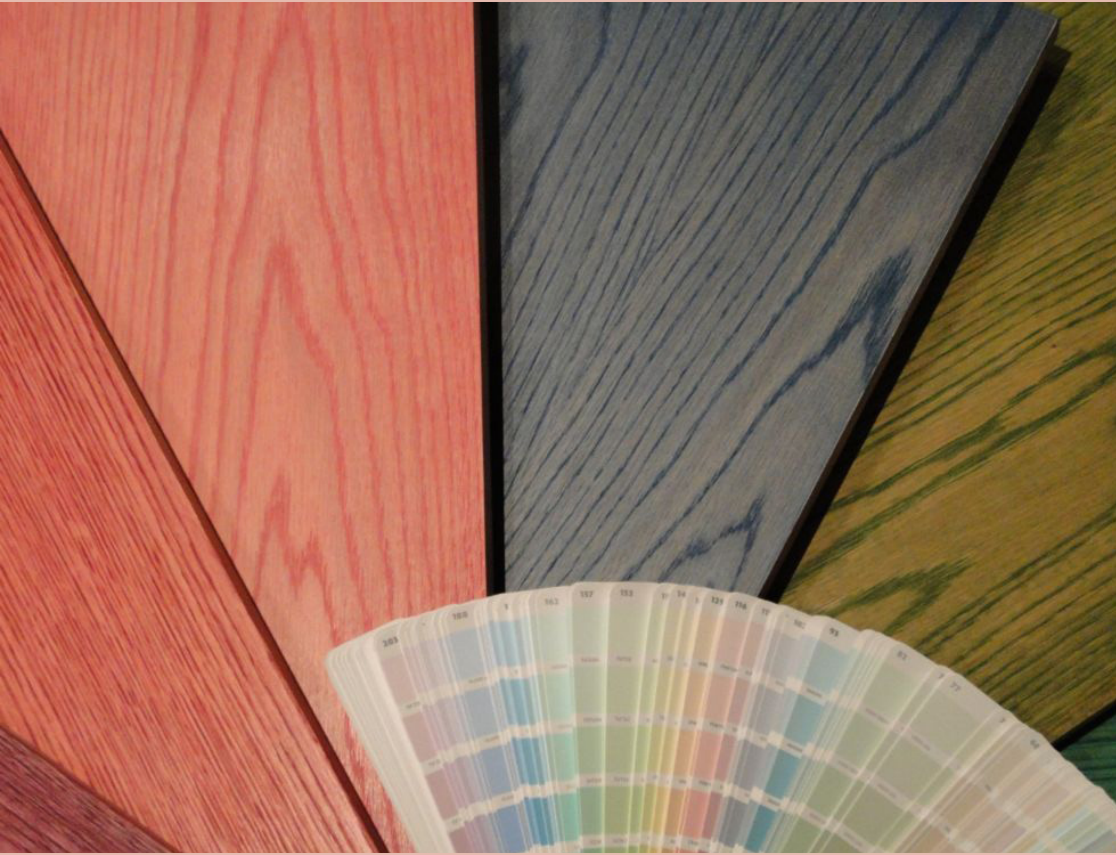


pokračování expozice do věže





**Expozice
Osobnosti Týnce
Reference**



Expozice
Osobnosti Týnce
Reference



**Expozice
Osobnosti Týnce
Reference**

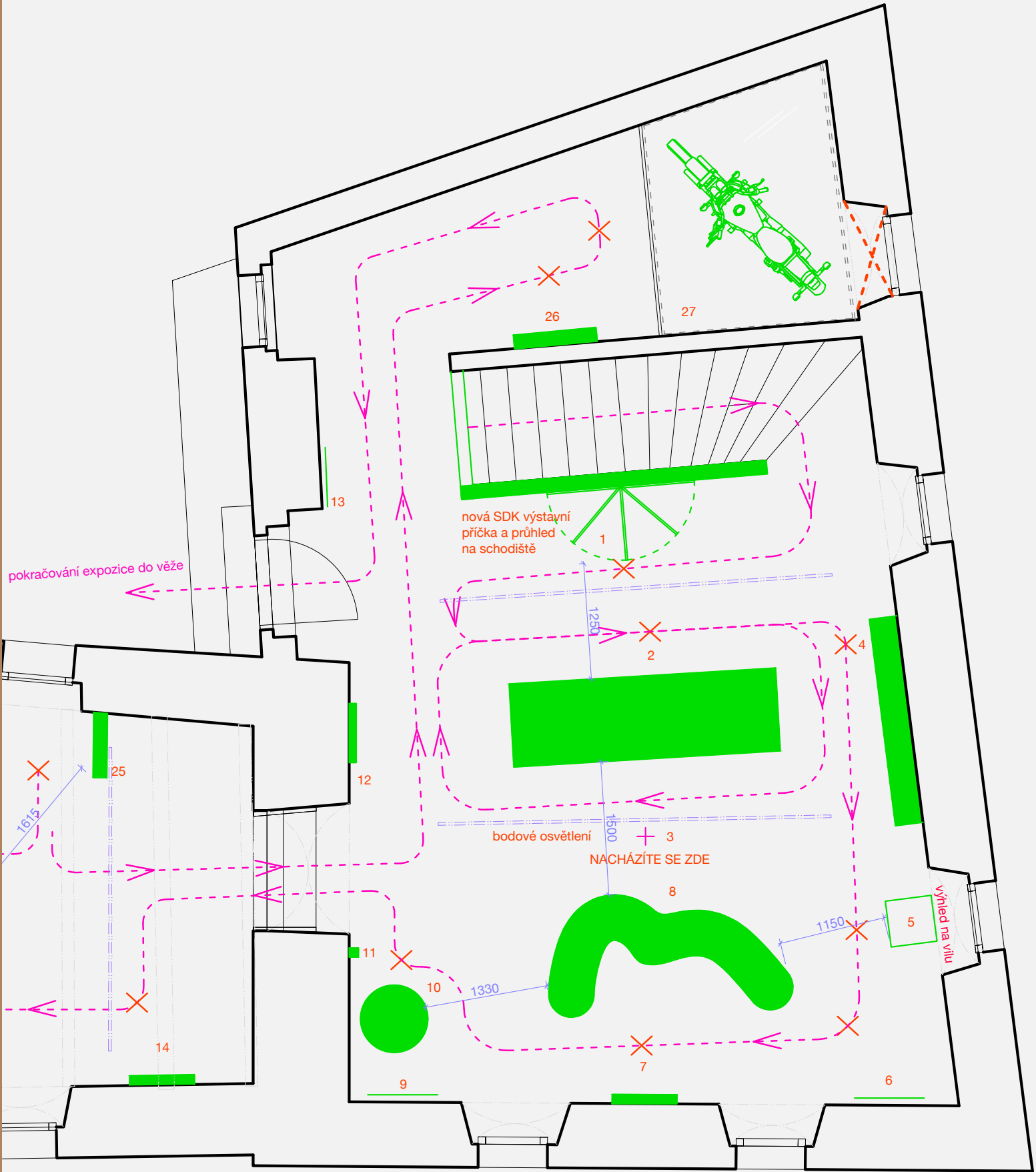
Před námi jsou ještě ovšem dva významné exponátní celky: motocykl JAWA a věž s netopýrem velikým. Na tuto expoziční raritu nás zve panel **lČ. 13l** hned za rohem. Zde se návštěvník přehledně, z nákresu věže, dozvídá, že expozice pokračuje nejstaršími archeologickými exponáty umístěnými právě v gotické věži. V jejím podkroví se může setkat i s avizovaným netopýrem.

V tomto patře je ještě neméně významná místnost s dalším vzácným exponátem. Je to panel **26 / 27 / 28** a dobově nejrychlejší dopravní prostředek v Československu: JAWA 500 OHC. Tento technický skvost padesátých let lze nahlédnout i v jeho jednotlivých součástech – prostorově umístěný čtyřdobý motor odpovídá konstrukčnímu nákresu a je nasvícen tak, že si lze pohybem světelného zdroje důkladně prohlédnout na jeho jednotlivé segmenty. Tato svým způsobem oddělená část výstavy je kompletně věnovaná značce JAWA, a je proto jasné, že budeme muset rozsáhlé informace, které se nabízejí, redukovat. Rádi bychom ale připomenuli nejen vývojovou řadu motocyklů, vliv Františka i Karla Janečka, „osvoboditele“ JAWY Dr. Freie, ale také paměti zaměstnanců týnecké JAWY. Vzpomínky žijících svědků by mohly přinést do světa plánů a technických výkresů element života v továrně, života v Týnci.

Mezi kapitoly JAWY by jistě patřily i příběhy závodních jezdců věhlasné značky, jako byl například František Šťastný, František Boček, Antonín Vitvar, Bill Yvy a další.

Ze světa motorů nezbývá než na závěr vystoupat gotickou věží k dalším archeologickým exponátům. Ty navazují na ukázky **lČ. 4l** z první místnosti a vycházejí z archeologických nálezů ze sedmdesátých let minulého století. Instalace ve věži přitom dokresluje historický ráz exponátů, kterým se i díky prostorám věnuje náležitá pozornost.



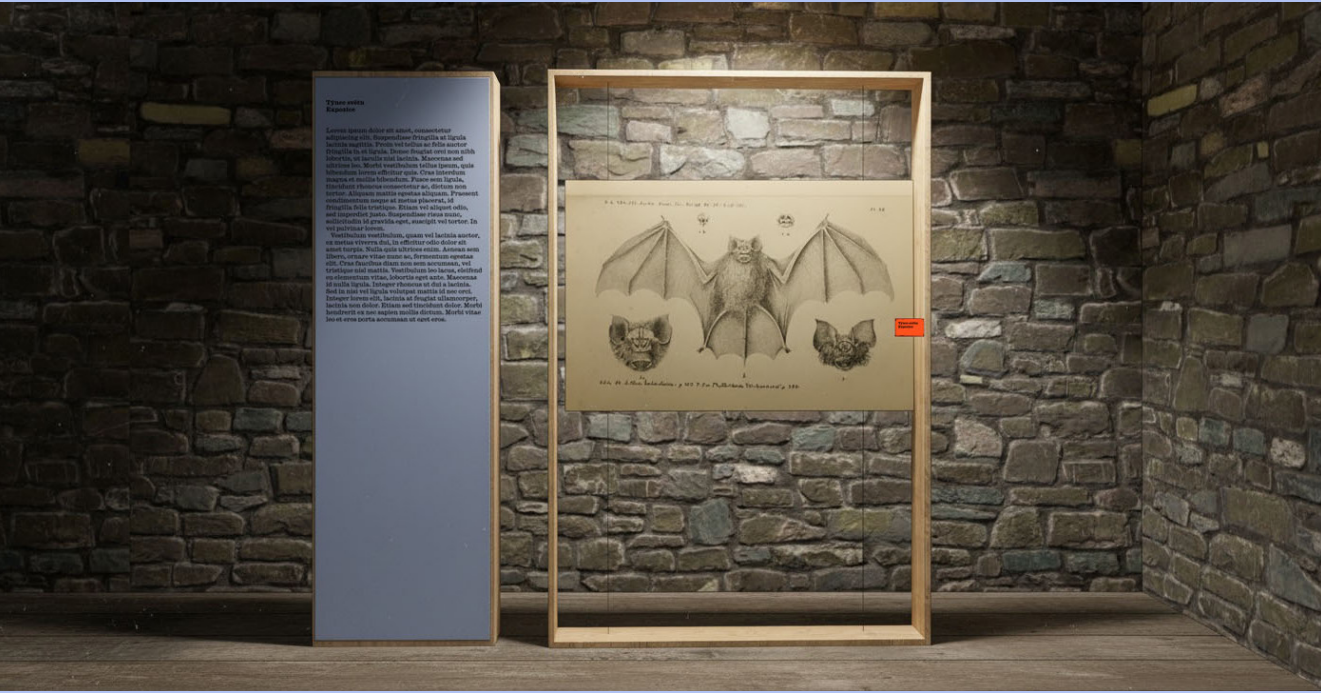


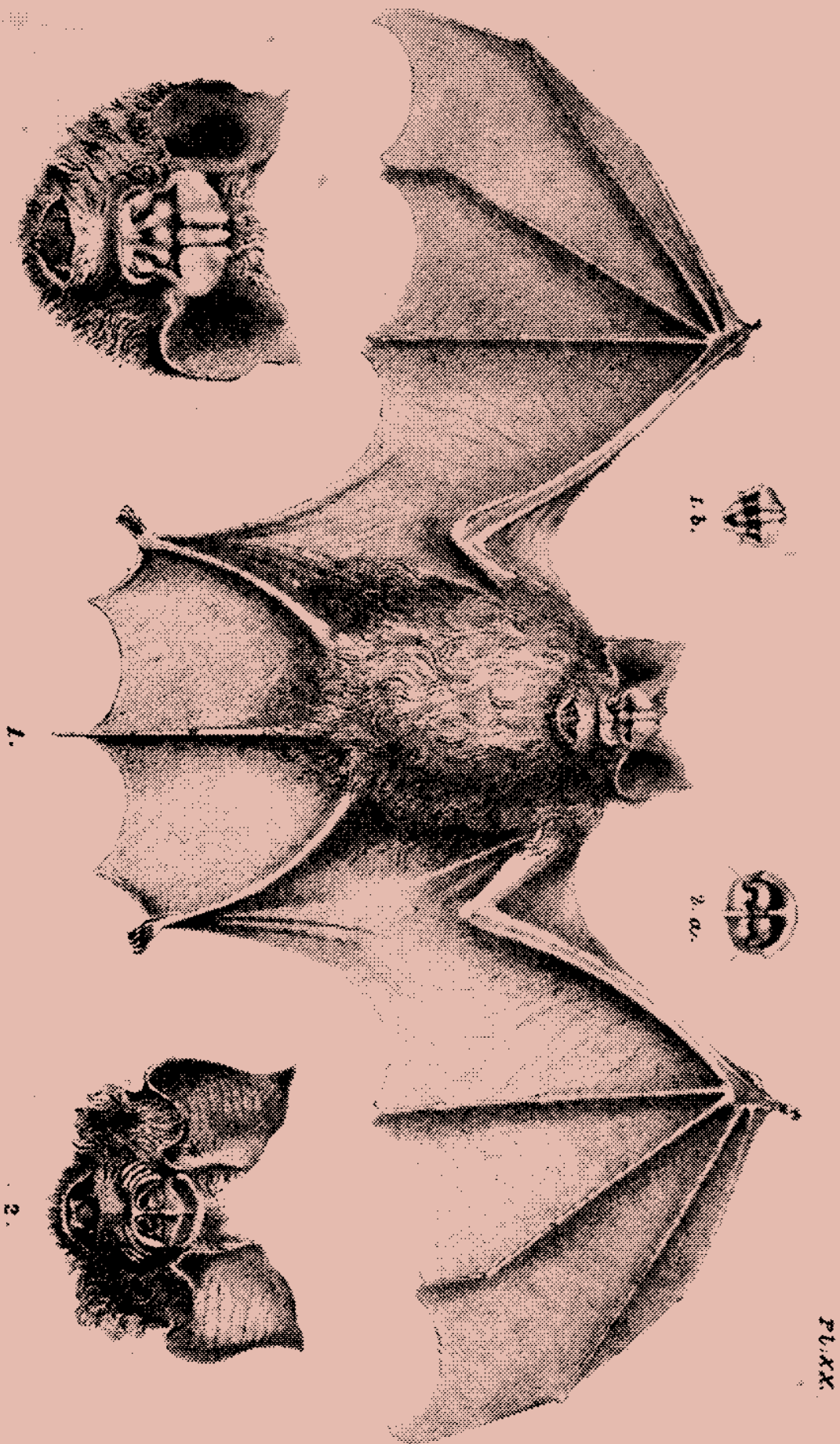
3. GOTICKÁ VĚŽ

Se stoupáním věží snad také roste očekávání ze setkání s ohlašovaným netopýrem velikým (Myotis myotis), který se obyčejně vyskytuje v jeskyních. V týnecké věži se ale jeho kolonie vyskytují přes třicet let a je to skutečná rarita, když ohrožený druh žije v symbióze s návštěvníky hradu. Prohlídkou kolonie ale naše návštěva ještě nekončí.

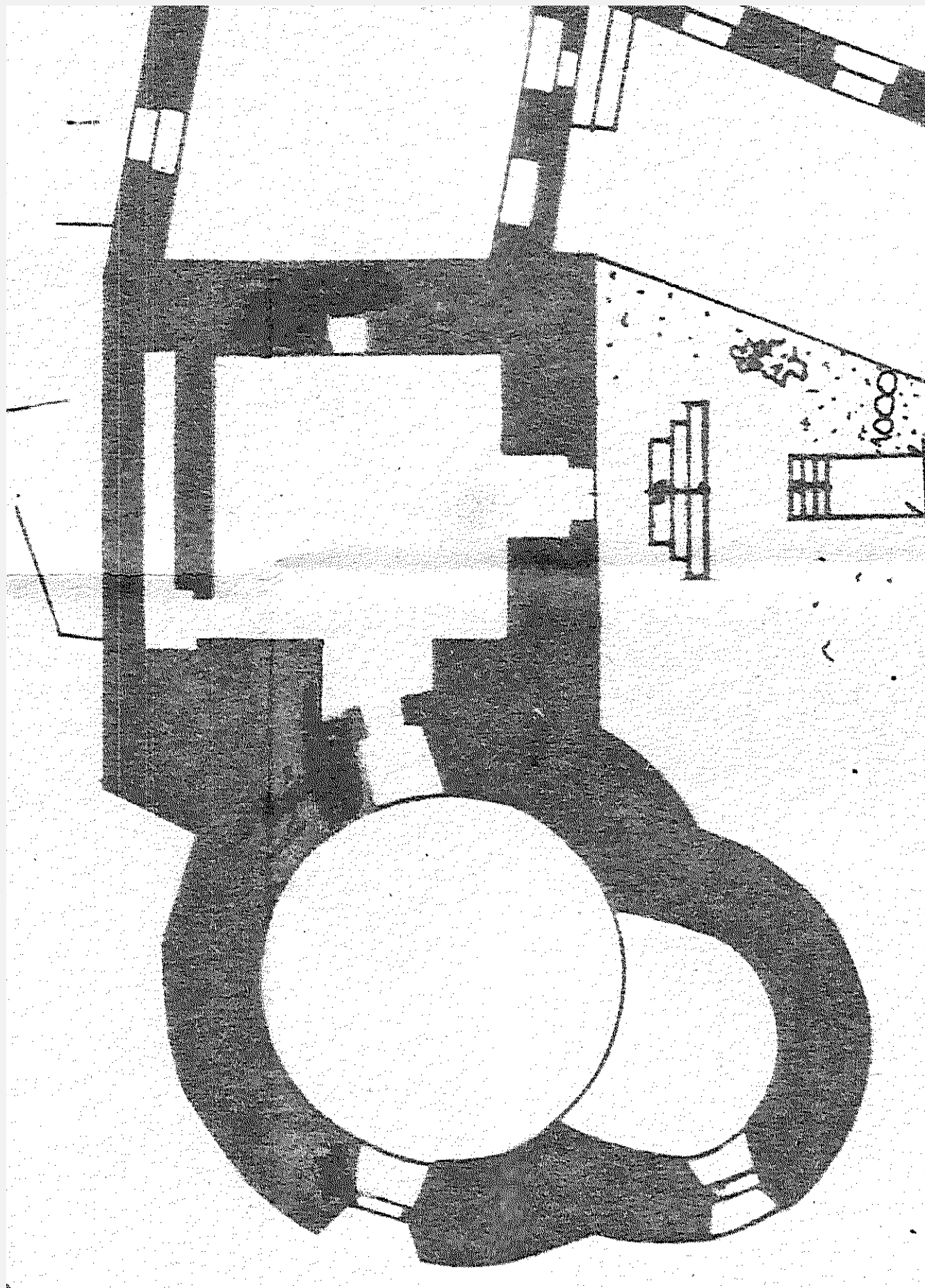
Poslední zastávkou je totiž „netopýří perspektiva“, výhled z okna do jednotlivých světových stran. V umístěných popiscích se pozorovatel utvrzuje v nabytých informacích, neboť je vidět jako na dlani bývalá přádelna, Metaz, meandr řeky Sázavy, manufaktura a další.

Věříme, že při pohledu na malebnou krajinu i půdorys města se do návštěvníkovy mysli i srdce ještě hlouběji uloží poznatky a zážitky nabyté v právě shlédnuté expozici: Týnec světu.

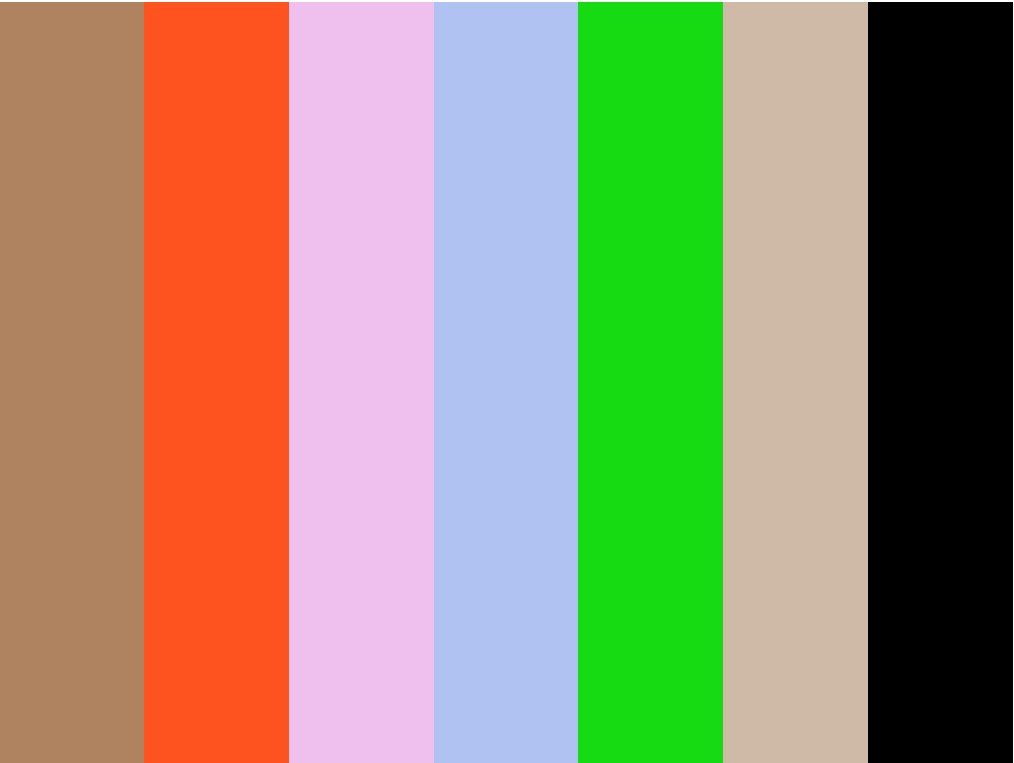
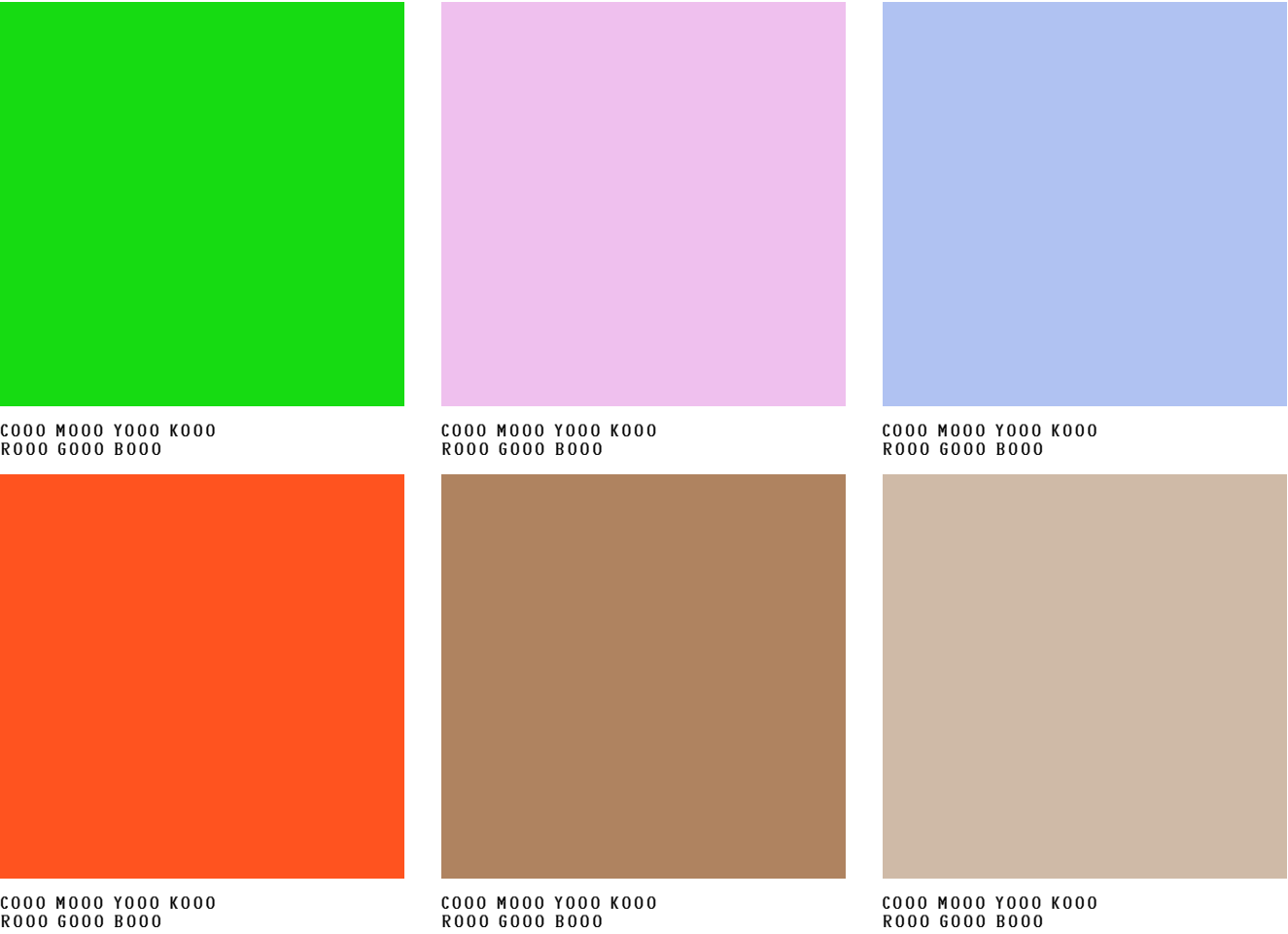




1. a. 1. b. *Arctia Stoliczkanica*, p. 263. 2. 2. a. *Phyllostoma Nueboracensis*, p. 262.



Barevnost



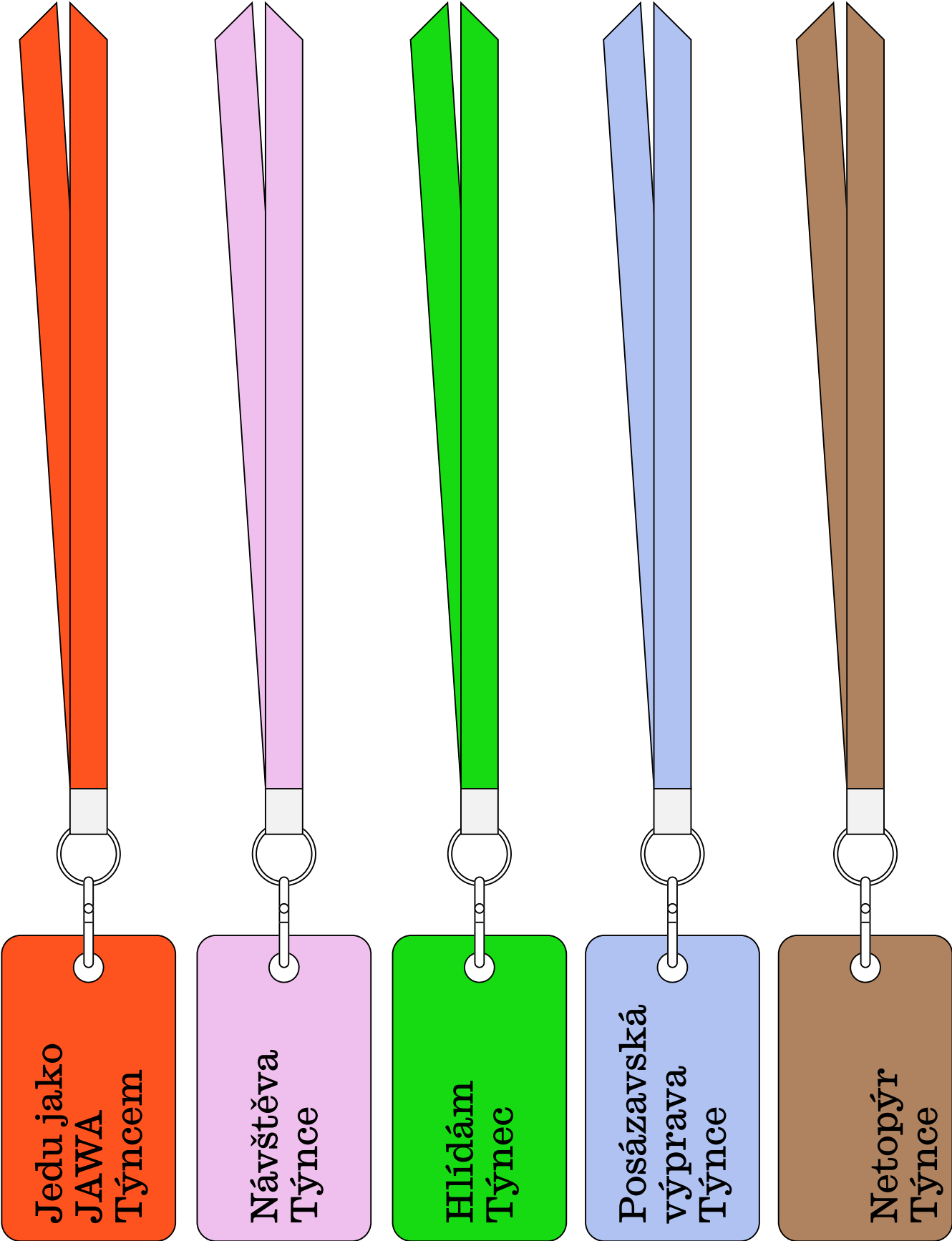
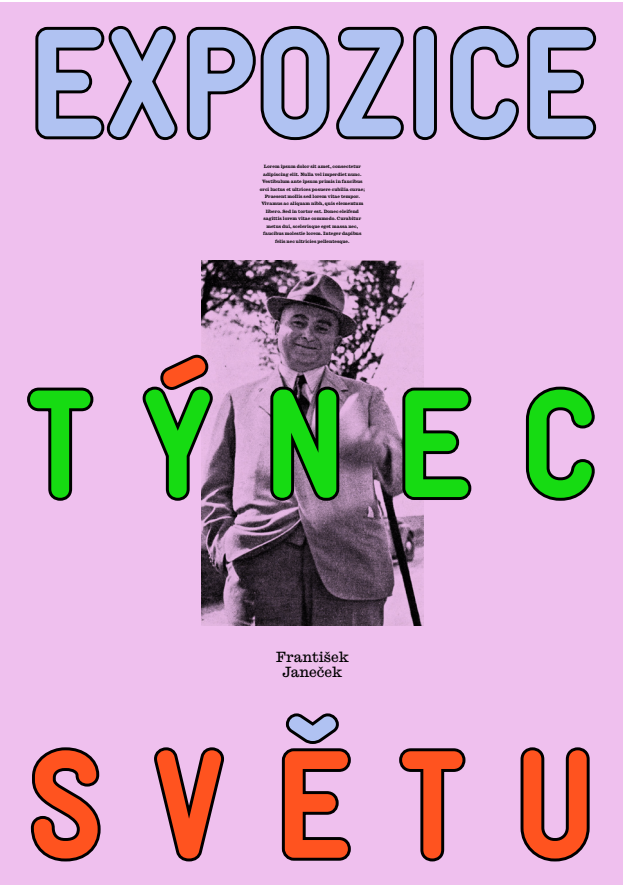
Typografie

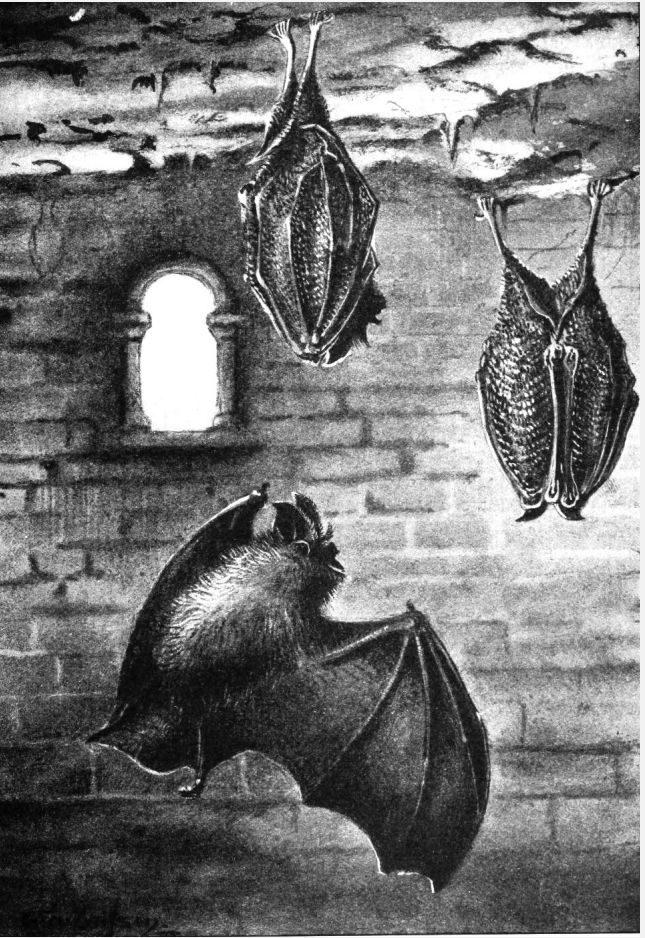
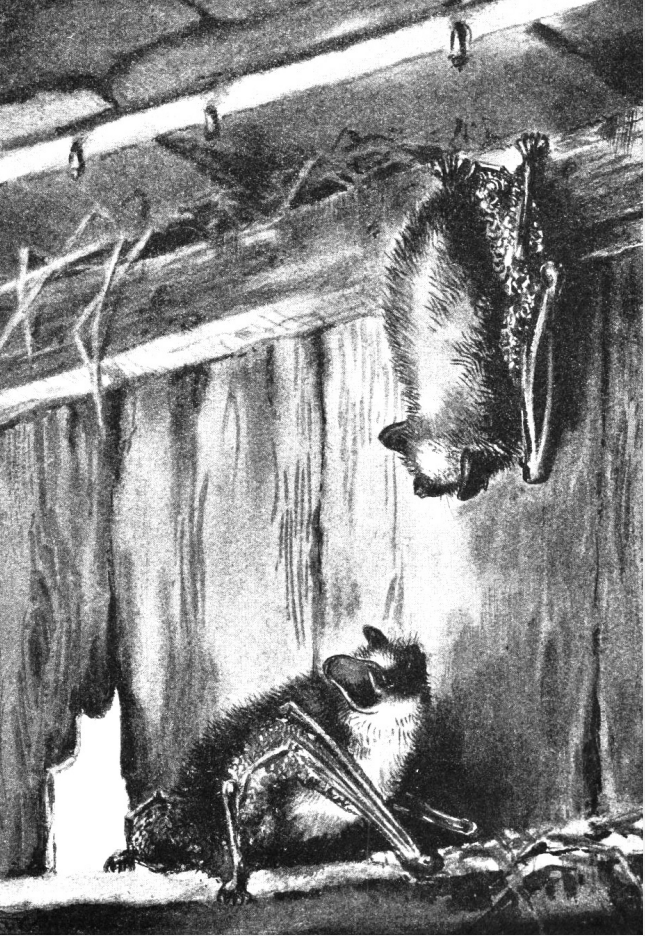
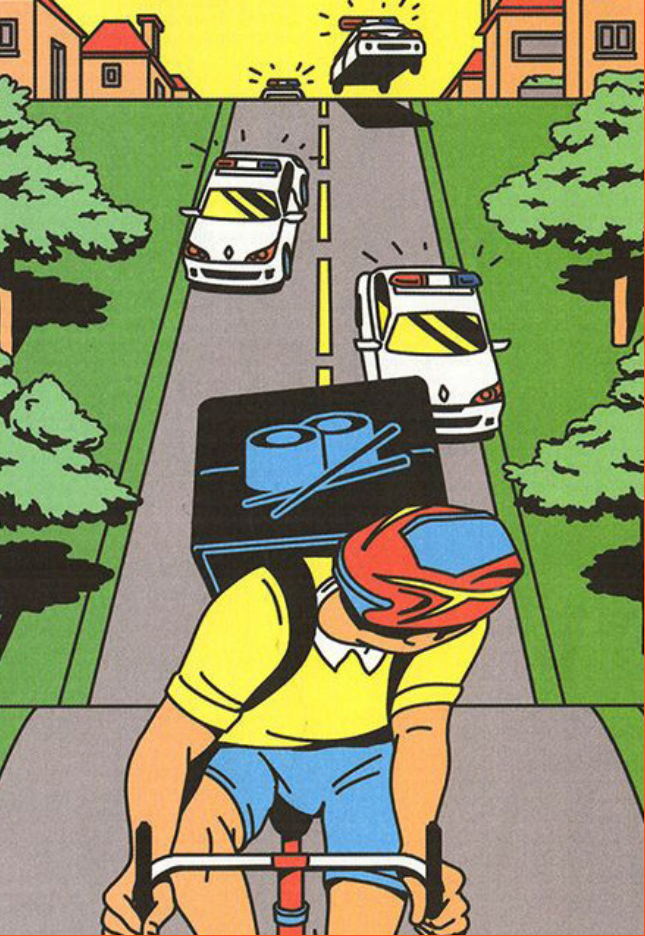
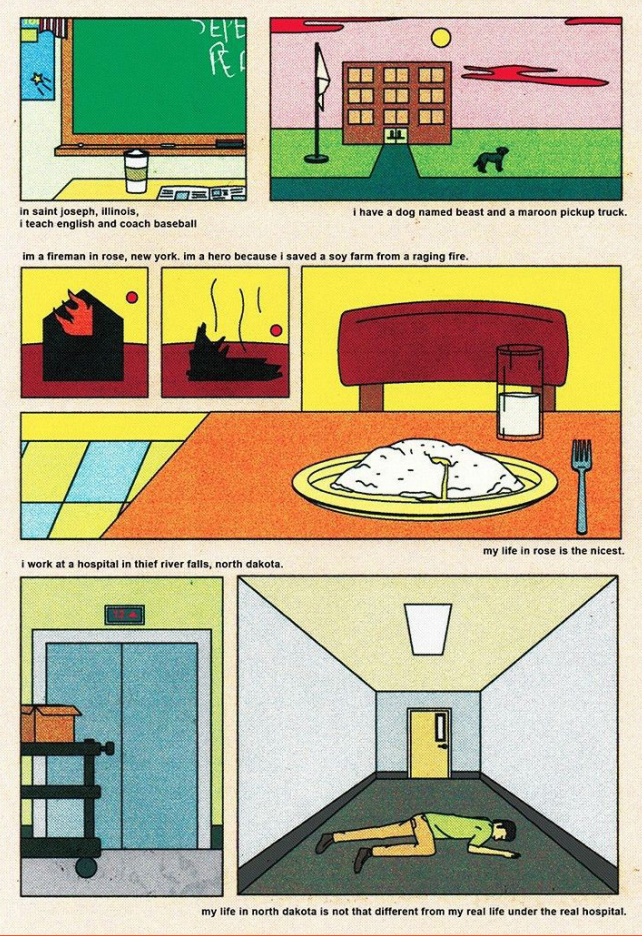
Caslon Ionic
!"#\$%&'()*+,-./0123456789:;<=>?@
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ[\]^_`
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz{|}

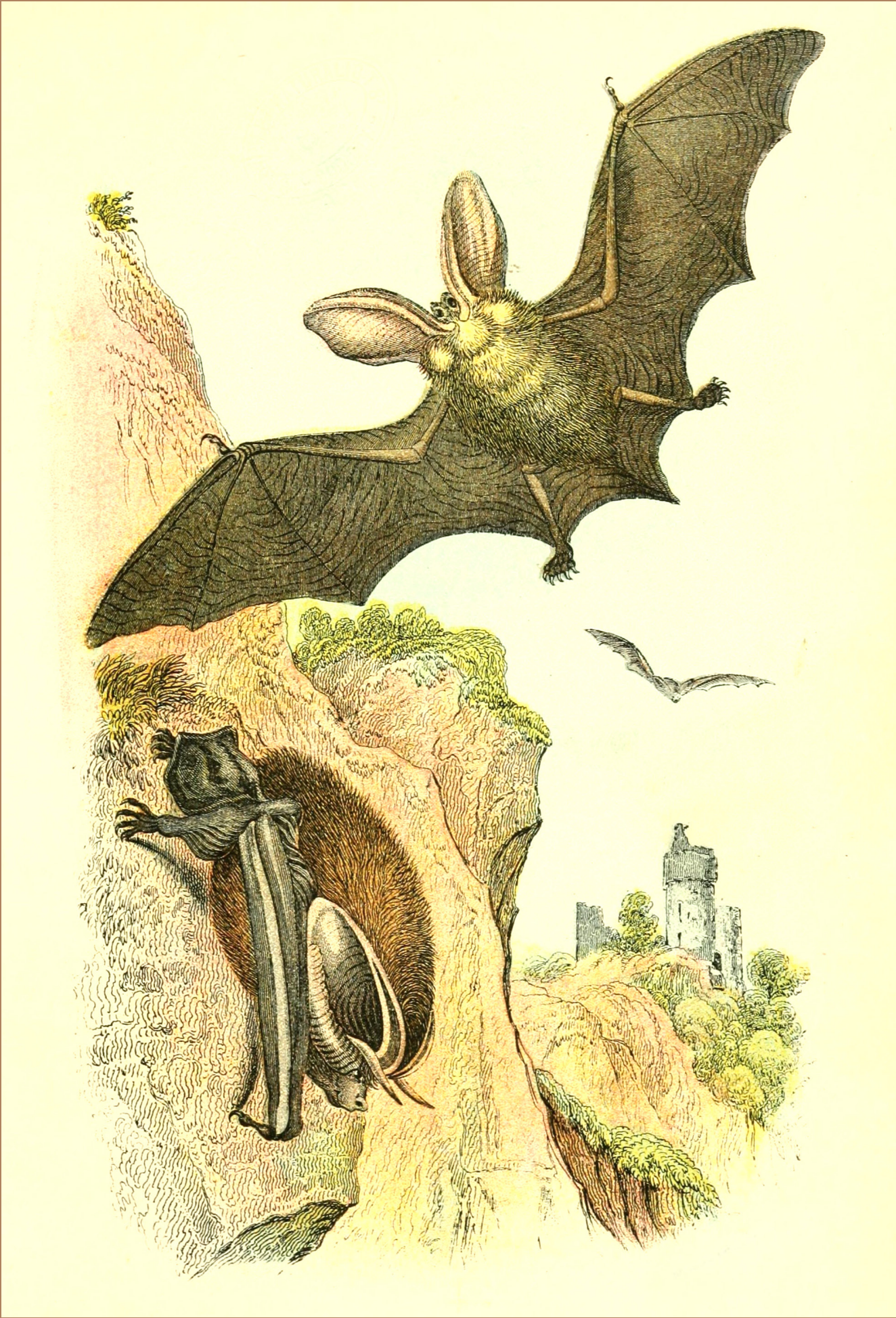
Bolder and more robust than the modern, yet lighter and more refined than the Egyptian, the Ionic with its bracketed serif was another innovation of the nineteenth century. Lesser known than Thorowgood’s Clarendon, Caslon’s Ionic No. 2 is a superb example of the form and greatly influenced the newspaper fonts of the next century. With additional weights and a matching Egyptian companion, Antique No. 6, it is a masterpiece of type designed to be robust and legible.

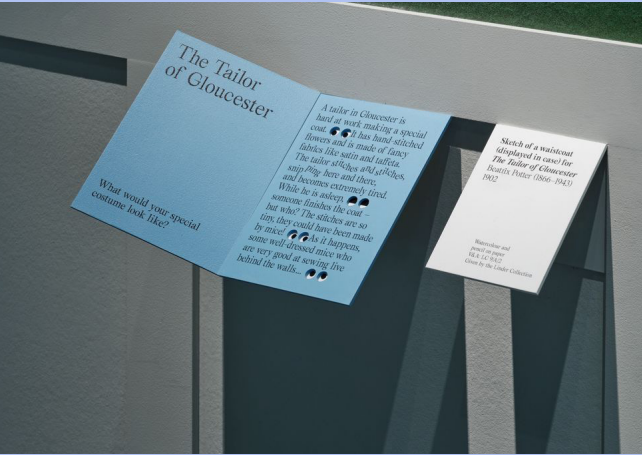
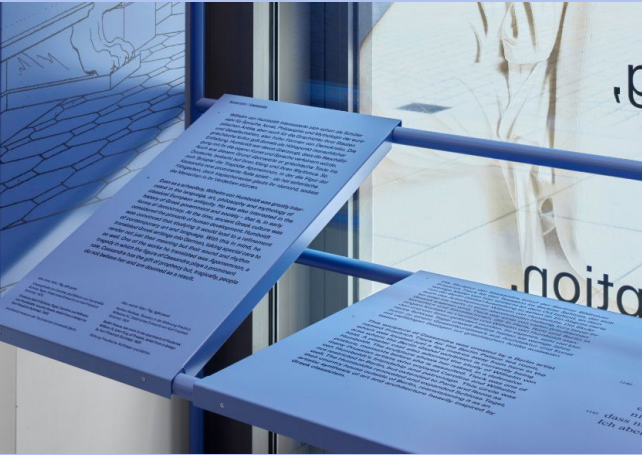
Bolder and more robust than the modern, yet lighter and more refined than the Egyptian, the Ionic with its bracketed serif was another innovation of the nineteenth century. Lesser known than Thorowgood’s Clarendon, Caslon’s Ionic No. 2 is a superb example of the form and greatly influenced the newspaper fonts of the next century. With additional weights and a matching Egyptian companion, Antique No. 6, it is a masterpiece of type designed to be robust and legible.

Gravur
Condensed Black
!"#\$%&'()*+,-./^_`@
0123456789:;<=>?[\\]
ABCDEFGHIJKLM
NOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopq
rstuvwxyz{|}









Jawa 500 OHC

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Nulla vel imperdiet nunc. Vestibulum ante ipsum primis in faucibus orci luctus et ultrices posuere cubilia curae; Praesent mollis sed lorem vitae tempor. Vivamus ac aliquam nibh, quis elementum libero. Sed in tortor est. Donec eleifend sagittis lorem vitae commodo. Curabitur metus dui, scelerisque eget massa nec, faucibus molestie lorem. Integer dapibus felis nec ultricies pellentesque.

Myotis myotis

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Nulla vel imperdiet nunc. Vestibulum ante ipsum primis in faucibus orci luctus et ultrices posuere cubilia curae; Praesent mollis sed lorem vitae tempor. Vivamus ac aliquam nibh, quis elementum libero. Sed in tortor est. Donec eleifend sagittis lorem vitae commodo. Curabitur metus dui, scelerisque eget massa nec, faucibus molestie lorem. Integer dapibus felis nec ultricies pellentesque.

Posázavský pacifik

In sem justo, commodo ut, suscipit at, pharetra vitae, orci. Fusce nibh. Cum sociis natoque penatibus et magnis dis parturient montes, nascetur ridiculus mus. Fusce tellus odio, dapibus id fermentum quis, suscipit id erat. Nullam faucibus mi quis velit. Etiam dui sem, fermentum vitae, sagittis id, malesuada in, quam. Itaque earum rerum hic tenetur a sapiente delectus, ut aut reiciendis voluptatibus maiores alias consequatur aut perferendis doloribus asperiores repellat. Praesent in mauris eu tortor porttitor accumsan. Fusce wisi. Vestibulum erat nulla,

ullamcorper nec, rutrum non, nonummy ac, erat. Nulla est. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Nulla non arcu lacinia neque faucibus fringilla. Integer imperdiet lectus quis justo. Aliquam erat volutpat. Etiam dui sem, fermentum vitae, sagittis id, malesuada in, quam. Fusce consectetur risus a nunc. Aliquam erat volutpat. Fusce wisi. Etiam quis quam.

František Ferdinand d'Este

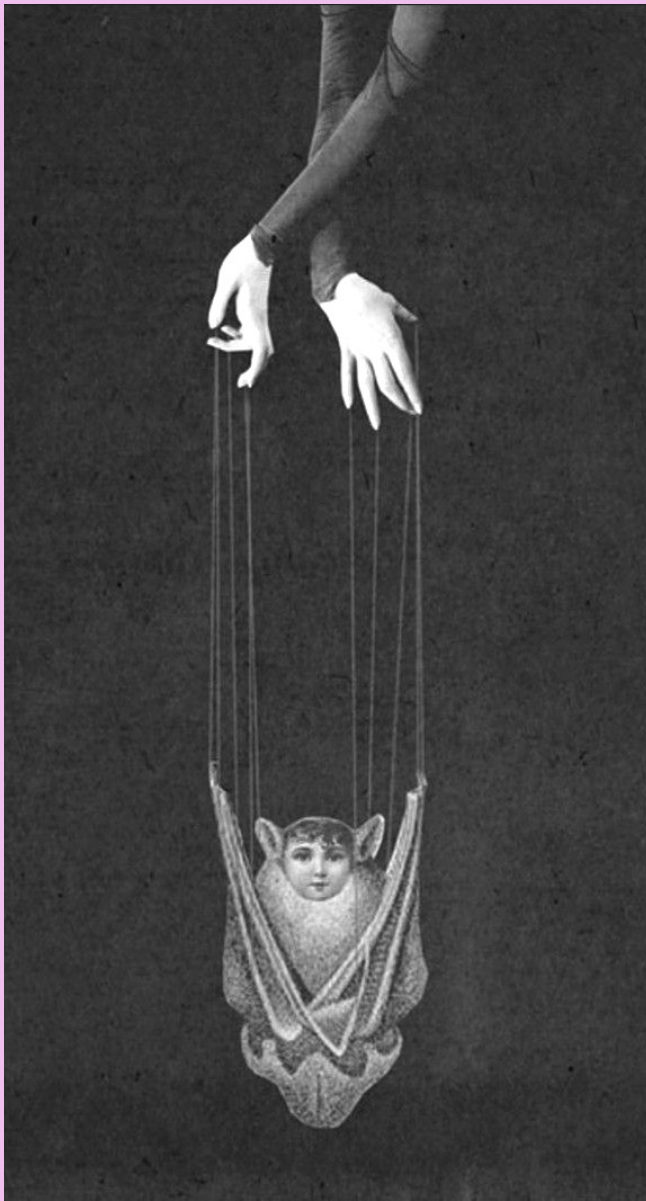
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Vivamus luctus egestas leo. Aliquam ante. Praesent in mauris eu tortor porttitor accumsan. Nam sed tellus id magna elementum tincidunt. Fusce aliquam vestibulum ipsum. Nullam sit amet magna in magna gravida vehicula. Pellentesque arcu. Etiam dui sem, fermentum vitae, sagittis id, malesuada in, quam. Cum sociis natoque penatibus et magnis dis parturient montes, nascetur ridiculus mus.

In sem justo, commodo ut, suscipit at, pharetra vitae, orci. Fusce nibh. Cum sociis natoque penatibus et magnis dis parturient montes, nascetur ridiculus mus. Fusce tellus odio, dapibus id fermentum quis, suscipit id erat. Nullam faucibus mi quis velit. Etiam dui sem, fermentum vitae, sagittis id, malesuada in, quam. Itaque earum rerum hic tenetur a sapiente delectus, ut aut reiciendis voluptatibus maiores alias consequatur aut perferendis doloribus asperiores repellat. Praesent in mauris eu tortor porttitor accumsan. Fusce wisi. Vestibulum erat nulla, ullamcorper nec, rutrum non, nonummy ac, erat. Nulla est. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Nulla non arcu lacinia neque faucibus fringilla. Integer imperdiet lectus quis justo. Aliquam erat volutpat. Etiam dui sem, fermentum vitae, sagittis id, malesuada in, quam. Fusce consectetur risus a nunc. Aliquam erat volutpat. Fusce wisi. Etiam quis quam.

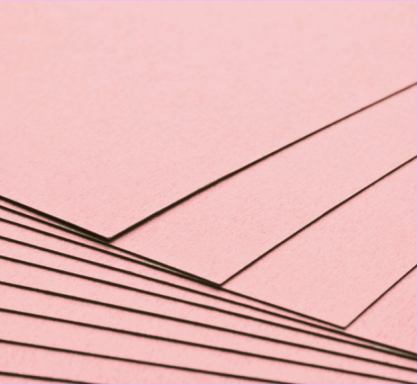


**KLÍČENKA
VINTAGE PLAKÁT
MODELU
JAWA 500 OHC**



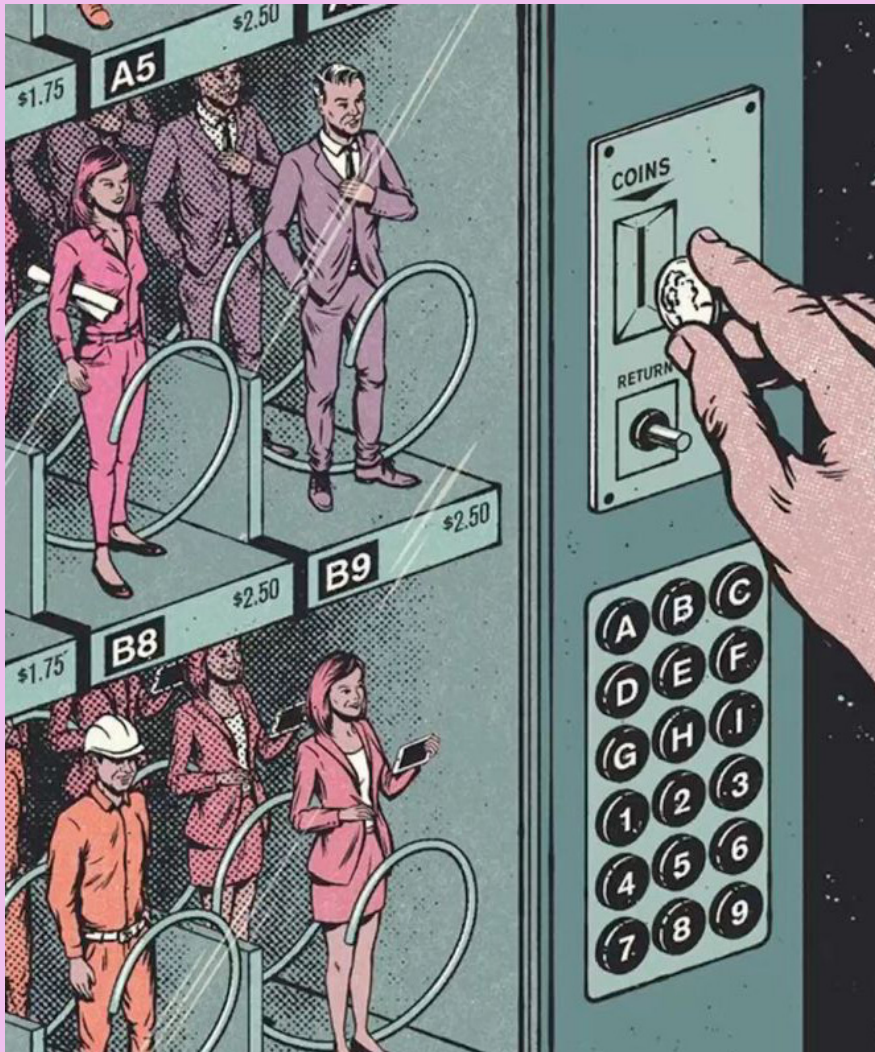


**LOUTKA ČI HRAČKA
Z RŮZNÝCH
MATERIÁLŮ**



NETOPÝŘÍ MASKA

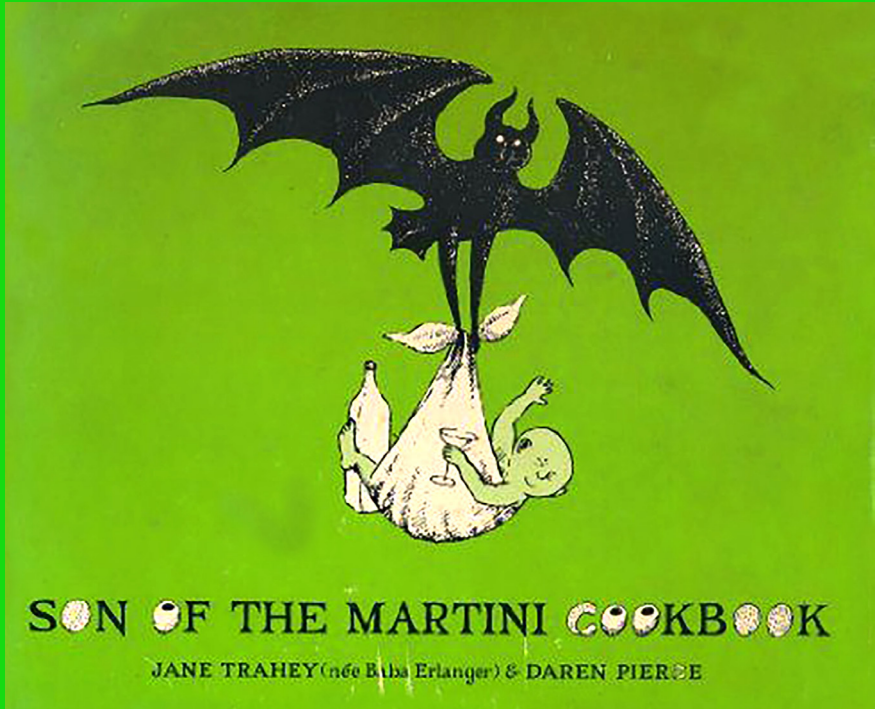




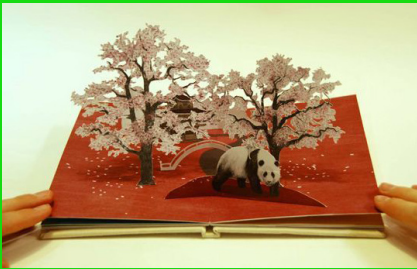
**AUTOMAT FIGUREK
SLAVNÝCH OSOBNOSTÍ
TÝNCE**



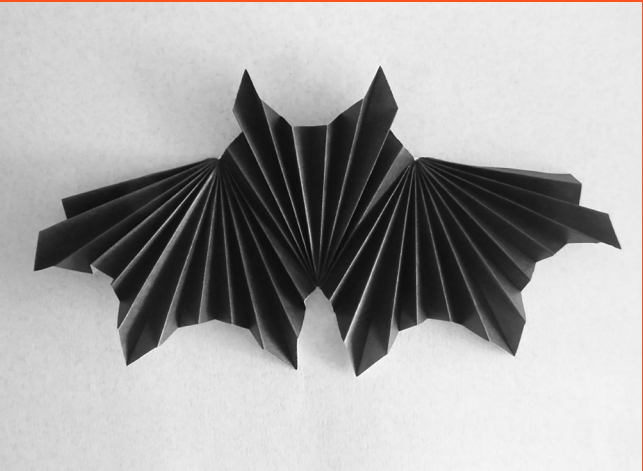
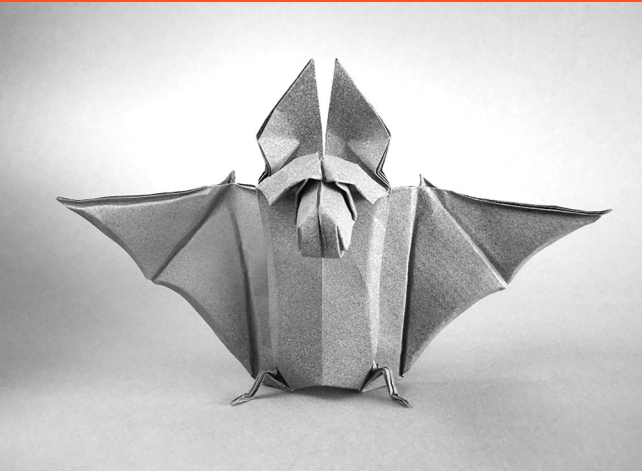
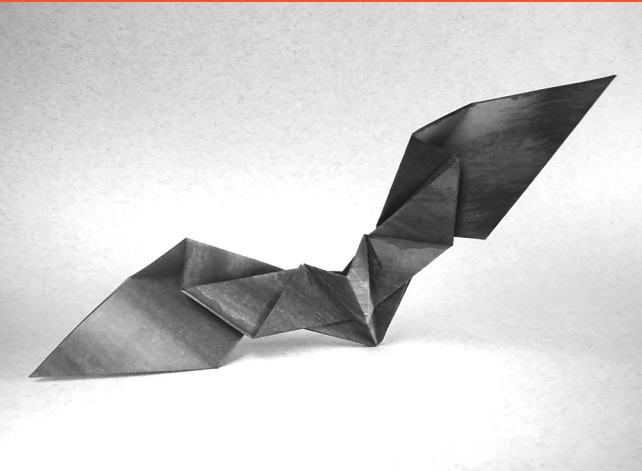
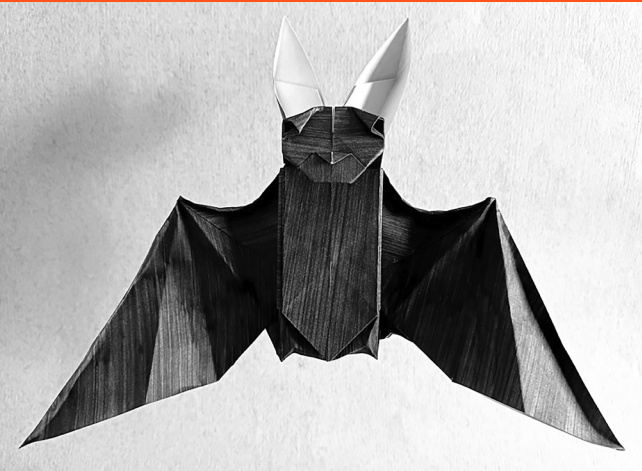
**NETOPÝŘÍ
DĚŠTNÍK**



**POP-UP BOOK
KNIHA PRO NEJMENŠÍ
NÁVŠTĚVNÍKY**



**POHLEDNICE
Z GOTICKÉ VĚŽE
V TÝNCI**



DĚKUJEME ZA POZORNOST!

Architektonické řešení —→ Natálie Najbrtová
Libreto —→ Jan Foukal
Koncepce —→ Natálie Najbrtová + Jan Foukal
Koncepční spolupráce —→ Josefina Karlíková
Grafický design —→ Josefina Karlíková

Capacity
Expo



TÝNEC SVĚTU
